

302 PIII 142 / E H H P 10 Ср III 350/1.1

ФРАНЦУЗСКА

ГРАММАТИКА

ПО МЕТОДУ

НОЕЛА И ШАПСАЛА,

И

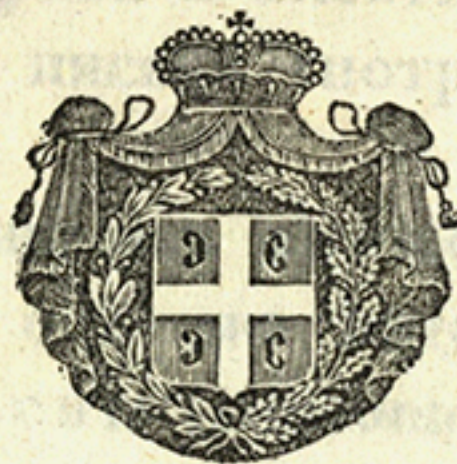
ДРУГИ БОЉИ АУКТОРА ГРАММАТИКЕ ФРАНЦУЗСКЕ,

ЗА УПОТРЕБЛЕНИС

УЧЕЊЕ СЕ МЛАДЕЖИ СРБСКЕ

У КНЯЖЕСТВА СРБСКОГ' ЛЦЕУМУ.

A. Obranicki

Grammaire française.

У БЪОГРАДУ,

ПРИ КЊИГОПЕЧАТЊИ КНЯЖЕСТВА СРБСКОГ'.

1840.

СВ. 1137

1000

FRANKLIN & CO
TRADE MARK

W. & A. MASON

THE PATENT OFFICE

REGISTERED

TRADE MARK

REGISTERED TRADE MARK

A. Mason

REGISTERED TRADE MARK

THE PATENT OFFICE

TRADE MARK

REGISTERED TRADE MARK

1850

ФРАНЦУЗСКА ГРАММАТИКА (GRAMMAIRE FRANÇAISE).

П Р В А Ч А С Т Ъ (PREMIÈRE PARTIE).

У В О Д Ъ (INTRODUCTION).

Французска Грамматика єсть вѣжество французски правилно говорити и писати.

За говоренѣ и писанѣ употребляваю се речи (des mots).

Речи су сложене изъ писмена' (des lettres)

Писмена' има одъ два вида: самогласны (voyelles) и согласны (consonnes).

Писмена самогласна єсу: а, е, і, о, и, у, (ігрекъ) Она су тако названа збогъ тога, што сама безъ помоћи други' писмена' даю гласъ (une voix) или звукъ (un son).

Примѣчаніе. Ова самогласна нису іошть довольна за израженіе свію гласова, коя у франц. езикѣ существую; зато в французска азбука, да бы и остале свое гласове изразити могла, узела нека сложене изъ писмена: еи, ои, аи, іи, ои, ии, и т. д., коя сложене, премда

имаю выше одъ едног' писмена, и пакъ као едно одъ самогласны сматрати се имаю, ерь свако одъ нѣи' изражава еданъ гласъ или звукъ.

Ап, іп, оп, unp, називаю се самогласна носна (voyelles nasales) збогъ тога, што се крозъ носъ изговараю.

Согласна есу: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, t, v, x, z. Она су тако названа збогъ тога, што сама безъ помоћи самогласны писмена' немогу гласъ изразити.

Надъ самогласна међу се знацы (les accents), кои' има три:

1. Знакъ оштрый (accent aigu) съ управленіемъ одъ десне стране къ левой, (') и међе се надъ é затворено (é fermé); као у: vérité, истина.

2. Знакъ тежкій (accent grave) съ управленіемъ одъ леве стране къ десной (̀), и међе се надъ è отворено (è ouvert), као у: procès, процесъ.

3. Знакъ дугій (accent circonflexe) (^), кои се међе надъ самогл. дугачка; као: pâte, тесто; tête, глава.

Самогласна есу или дугачка (longues) или кратка (brèves).

Дугачка назначую се по већой части съ accent circonflexe, и продужую се у изговараню; н. п. trône, тронъ; flûte, флаута; gîte, конакъ (премениште).

Кратка произносе се врло кратко, и нарочито онда, кадъ имъ слѣдую два еднака согласна; као: patte, шапа; assiette, таньиръ; и т. д.

Апострофъ (') значи одкиданѣ ова три са-могласна а, е, і. Тако каже се: l'âme, душа, ме-сто la âme; l'honneur, честь, место le hon-neur; s'il vient, ако долази онъ, место si il vient.

Двоеточіє (le tréma) ("), меће се надъ са-могласнима е, і, и, да бы се свако за себе изгова-рало; као: роëте, поста; haïr, мрзити; Saül, Сауль.

Знакъ долныйй (la cédille) (ç) меће се исподъ писмена с, предъ самогласныма: а, о, и, да бы се изговарало као s; н. п. garçon, дечко; façade, зачелѣ зданія; арегси, примѣтію.

Союзна черта (le trait d'union) (-) сою-жава две речи у єдну; као: chef-d'oeuvre, худо-жественно дѣло; avant-souper, вѣстникъ и т. д.

Єдно или выше писмена', коя се єднострукимъ гласомъ произносе, праве слогъ (une syllabe), као: jour, данъ, (одъ єдног' слога); esprit, духъ (одъ два слога); vérité, истина (одъ три слога).

Слогъ, у ком' се два єднострука гласа но сли-вена чую, зове се двогласникъ (diphthongue). Такови су: ia, ie, oi, ui, и т. д. као: diacre, ѣаконъ; pied, стопа; loi, законъ; huile, зейтинъ, и т. д.

Речь зове се єдносложна (monosyllabe), кадъ има само єданъ слогъ; као: âme, душа; двослож-на (disyllabe) кадъ има два; као: armée, войска; — тросложна (trisyllabe), кадъ има три; као: aménité, пріятность; — и многосложна (polysyllabe), кадъ има веће ил' ма какво число слогова; као: férocité, свирѣпство.

Има десеть различни видова' речій или слова', кое говоръ сочиняваю, и єсу:

1. Име существително (le Substantif).
2. Членъ (l'Article).
3. Прилагателно (l'Adjectif).
4. Мѣстоименіе (le Pronom).
5. Глаголь (le Verbe).
6. Причастіе (le Participe).
6. Нарѣчіе (l'Adverbe).
8. Предлогъ (la Préposition).
9. Союзъ (la Conjonction).
10. Междоименіе (l'Interjection).

Ови разни видови речій деле се на скланяеми (variables) и нескланяеми (invariable).

Скланяеми єсу, кои' оконченія меняю се; такови су: име Существително, Членъ, Прилагателно, Мѣстоименіе, Глаголь и Причастіе.

Речи нескланяеми єсу, кои' оконченія не меняю се никадъ; такове су: Нарѣчіе, Предлогъ, Союзъ и Междоименіе.

РЕЧИ СКЛАНЯЕМИ.

(DES MOTS VARIABLES.)

ГЛАВА ПРВА (CHAPITRE PREMIER).

О СУЩЕСТВИТЕЛЬНОМЪ ИМЕНУ.

(DU SUBSTANTIF.)

Существително (такъ названо) име, представля какво годъ существо или предметъ, быо

онъ у природы, као: *ciel*, небо; *arbre*, дрво; *enfant*, дете, и т. д.; или само у нашемъ воображенію, као: *espérance*, надежда; *perfection*, совершенство; *bonheur*, срећа.

Два су вида существителнога: суц. собствено, или име собствено (*le nom propre*), које се само єдномъ лицу или єдној ствари прилагае, као: *Alexandre*, *Virgile*, *Paris*, *Vienne*; — и суц. нарицателно или обще (*le nom commun*), које се придає свима особама или свима предметима истога вида, као: *homme*, човекъ; *livre*, књига, *femme*, жена; *brebis*, овца.

Нарицателно зове се собирателно (*collectif*), кадъ оно, премда у єдинственомъ числу, представля уму неку мложину лица' или стварій, које или неку целость, или часть одъ исте сочиняваю, као: *la troupe*, труппа; *le peuple*, народъ, *la forêt*, шума. У првомъ случаю зове се собирателно обще (*col. général*), у другомъ собират. почастно (*col. partitif*), у комъ последнѣмъ случаю, кадъ кажемо н. п. већа часть людій всть слєпа збогъ свои' собствены недостатка, *la plupart des hommes sont aveugles sur leurs propres défauts*; — речъ ова *la plupart* (већа часть) представля уму мложину лица', но коя є опетъ само часть одъ целогъ, т. в. одъ свію людій.

Но собирателно име заєдно може быти и обште и почастно, како се кадъ сирѣчь у комъ смыслу узме. За обще узима се, кадъ предъ нѣмъ стои *le*, *la*, *les*; за почастно пакъ, кадъ се предъ нѣмъ налази *un*, *une*; н. п. *la multitude*

des etoiles, множество звезда; — une multitude d'etoiles, една мложина звезда.

Нарицателно кадъ є изъ выше речій сложено, као: avant-coureur, напредъ трчеїй или вѣстникъ, chef-d'oeuvre, майсторштукъ; serge-tête, марама; съ коіомъ се стеже глава, и т. д. — зове се сущ. сложено (le subst. composé).

Сва существителна имаю родъ (genre) и число (nombre).

Родъ значава разлику пола; и збогъ тога има два рода: мужкїй (le masculin) за имена мужка, као: l'homme, човекъ; le lion, лавъ; и т. д. и женскїй (le féminin) за имена женска, као: femme, жена; lionne, лавица. Существителна представляюћа ствари бездушне, по правилу небы требало да имаю никаковог' рода, но опетъ обычай прилаже имъ произволно часъ єданъ, часъ другїй родъ. Тако су: soleil, сунце; château, замакъ; pays, земля; и т. д. начинѣни у мужком' роду; а lune, месецъ; maison, домъ; ville, варошь; у женском'.

Число представя єдиность или множественность существителны; и тога ради има два числа; єдинствено (le singulier) коє означава само єдно лице или стварь; као: une plume, перо; un enfant, дете; — и множественно (le pluriel), коє означава више лица' или стварїй; као: des plumes, пера; des enfants, деца.

Премда существителна єсу за два числа способна, и пакъ нека одъ нѣи само се у єдинственом', као: la faim, гладъ; la soif, жеђъ; l'humanité, човечество; la jeunesse, младость; и т. д.

— нека пакъ у множественномъ употребляваю; као: pleurs, сузе; ancêtres, предцы; funérailles, погребъ; ténèbres, тавность; obsèques, подушіе, и т. д.

О Б Р А Ж А В А Н Ъ

МЛОЖЕСТВЕНОГЪ У СУЩЕСТВИТЕЛНЫМА
(FORMATION DU PLURIEL DANS LES SUBSTANTIFS).

Обште правило. Множественно прави се у существителныма, кадъ имъ се у единственномъ дода едно s; н. п.

Единств.

Множеств.

La chaise, столица.

Les chaises, столице.

L'arbre, дрво.

Les arbres, дрва.

L'enfant, дете.

Les enfants, деца.

Le présent, поклонъ.

Les présents, поклони.

Le roi, краљь.

Les rois, краљьви.

Изузимаю се:

1. Коя се свршую у единств. на s, x, и z, коя недобиваю ништа у множеств. н. п.

Единств.

Множеств.

Le mois, месецъ.

Les mois, месецы.

L'os, кость.

Les os, кости.

Le corps, тело.

Les corps, тела.

La noix, ора'.

Les noix, ораси.

La voix, гласъ.

Les voix, гласови.

La croix, креть.

Les croix, крстови.

Le nez, носъ.

Les nez, носови.

Le gaz, гасъ.

Les gaz, гасови.

2. Коя се у єдинст. свршую на аи, и еи, и
коя у мложест. добиваю х; н. п.

Єдинст.

L'oiseau, птица.
Le veau, теле.
Le jeu, игра.
Le lieu, место.
Le vœu, желя.
Un cheveu, длака.

Мложест.

Les oiseaux, птице.
Les veaux, теладъ.
Les jeux, игре.
Les lieux, места.
Les vœux, желъ.
Des cheveux, длаке.

Примъчаніє. Коя се свршую на ои добиваю s
у млож.; н. п. un clou, ексеръ, des clous; un verrou,
ключаница (ригла), des verrous. Но изузимаю се неке, коє
добиваю х, као: bijou, скупоченость; saillon, шлюнакъ;
chou, купусъ, genou (жну), колено; у млож.: sailloux,
шлюнка; bijoux, драгоцености; choux; genoux, колена.

3. На аі, коя примаю у млож. аих (место
аі); н. п.

Єдинст.

Le mal, зло.
L'animal, животно.
L'hôpital, болница.
Le cheval, конь.

Мложест.

Les maux, зла.
Les animaux, животно.
Les hôpitaux, болнице.
Les chevaux, коньи.

Изузимаю се: bal, балъ; régal, почестіє; car-
naval, фашанге; коє у млож. имаю s, по правилу:
bals, балови; régals, почестія; carnivals, фа-
шанге.

Примъчаніє. На аіі имаю по правилу; н. п.
un gouvernail, корманъ; — des gouvernails; un portail,
зачелъ (зданія), — des portails, и пр. — Изузимаю се
bail, закупъ; émail, боя; soûail, мерцанъ; travail,
радъ, пос'о, коя у млож. добиваю (аих место аіі): baux,

закупи; étaux, бое; coraux, мерцани; travaux, по-
слови. Но travail, има у млож. travaux, кадъ значи
машину за подкиванъ худльивы коня', или кадъ се го-
вори о рачунима, о коима какавъ званичникъ свое вы-
ше началство извешћуе. — Ail, белый лукъ, има aulx;
— bétail, говеда, нема мложественог'.

Ciel, небо, има у млож. ciels (по правилу), кадъ
значи художественно изображеніе неба, или кадъ зна-
чи кліму; н. п. l'Italie est sous un des plus beaux ciels
de l'Europe, Италія е подъ єднымъ найкраснімъ под-
небіємъ Европе.

Има ciеux у млож. у сваком' другом' случаю; н. п.
les ciеux annoncent la gloire de Dieu, небеса изя-
вляю славу Божіе.

Oeil, око, кадъ значи органъ виђеня има у млож.
yeux, очи.

Има oeils у сваком' другом' случаю; н. п. les
oeils de la soupe, мале круглице у супи, les oeils
du fromage, скважине у сиру. —

Aïeul, деда, кадъ значи предке, има aïeux; н. п.
ils n'ont pas d'autre gloire que celle de leurs
aïeux, они немаю друге славе, осимъ оне одъ ньювы
предака.

Има aïeux, кадъ значи оца очиног' или материног';
н. п. il a le bonheur de posséder encore ses aïeux,
срећанъ е, што су му іоштъ живи дедови.

Примѣчаніе 1. Существоит. коя се свршую на
ant и ent задржаваю или избацую t, у млож.; н. п.
un enfant; — des enfants, или des enfans; le pré-
sent; — les présents, и présens и т. д.; — но то
не быва у реч'ма єднословным'; н. п. des gants, рука-
вице; des dents, зуби; а не: des gans, des dens,
безъ t.

Примѣч. 2. Многа существ. изъ латинског' узета, не добиваю ништа у млож.; н. п. les errata, погрешке типогр.; les zero, нуле; les opera, и т. д.

Примѣч. 3. Одъ прилагателны и одъ глагола произведена существителна, немаю мложественог'; као: le beau vous touche, красно васъ тронява; le vrai seul est aimable, истинито само естъ любведостойно; joindre l'utile à l'agréable, союжавати полезно са пріятнымъ и т. д. и (одъ глагола) le boire et le manger soutient notre vie, ело и пиће обдржаваю нашъ животъ, и т. д.

Г Л А В А Д Р У Г А

(CHAPITRE SECOND).

О Ч Л Е Н У (DE L'ARTICLE).

Членъ е речь, коя се поставля предъ существ. общима (нарицат.), за означеніе да су она узета у опредѣленом' смыслу.

У опредѣленом' пакъ смыслу стои сущ. обще, кадъ означава известный родъ, видъ или особу юедину; н. п.

Les hommes ne sont pas méchants, люди нису зли.

Les enfants sont légers, деца су лака.

Le roi est chéri de ses sujets, краљ е любльнъ одъ свои' поданика'.

Членъ е управо само еданъ; у

Единственном'

Мужског' рода Le.

Женског' рода La.

Мложественом'

за оба рода Les.

Н. п. le mérite, заслуга; la vertu, добродѣтель;
— les mérites; les vertus.

Изъ слаганя членова le и les са предлозима
à и de постали су сложени членови (les ar-
ticles composés):

Du место de le, кадъ сущест. одъ согласног'
починѣ; н. п. du pain, леба; место de le pain;
du père, оца; место de le père; и т. д.

Des место de les; н. п. des pères, место
de les pères.

Au место à le н. п. au pain место à le pain.

Aux место à les; н. п. aux pères, место à
les pères.

Au и du немаю места предъ самогласнымъ
или предъ безгл. h, н. п. à l'ami, пріятелю; à
l'homme, човеку; а не au ami, au homme; — и
de l'ami, de l'homme; а не du ami, du homme.

Le и la предъ самогласнымъ или безгл. h гу-
бе e и a, и место ньи' меће се апострофъ (');
као; l'homme, место le homme; l'amitié, пріятель-
ство, место la amitié.

Примѣчаніе. Будући да се оконченія француз-
ски существителны имена' никако неменяю, зато франц.
Грамматика и нема склоненія'; но опетъ она различне
падеже или случаеве, у којима речь каква у слогу стои,
помоћу гореизложены членова' и предлога' à и de обыч-
но изражава.

Существително пакъ може се у слогу у шесть
случаева наћи, и збогъ тога има 6 падежа.

1.) **Nominatif** (Именительный), кои се ставля предъ глаголе, и у ком' се одговара на пытанъ *qui? qui est-ce qui?* (кои? ко?), или *qu'est-ce qui* (шта?); н. п. *le frère est malade, l'église est grande; qui est-ce qui est malade?* (ко є болестанъ?); — *le frère* (братъ); *qu'est-ce qui est grande?* (шта є велико?) *l'église*, (црква).

2.) **Génétif** (Родительный), у ком' се одговара на пытанъ *de qui?* (кога?), или *de quoi?* (чега?) и *d'où?* (одъ куда?); н. п. *le jardin du voisin* (башта комшиє); *de quoi vit-il?* (одашта живи онъ?); — *de sa profession* (одъ свога заната); *d'où venez vous?* (одъ куда идите?); — *de l'école* (изъ школе).

3.) **Datif** (Дательный), у ком' се одговара на пытанъ *à qui?* (коме?), *à quoi?* (чему?) и *où* (куда или гди?); н. п. *j'écris une lettre à mon ami*, пишемъ писмо моме пріятелю; *je reconnais les oiseaux au chant*, я познамъ птице по певаню; — *allons au café*, айдемо у кафану; — *il était à la maison*, онъ быяше у кући.

4.) **Accusatif** (Винительный), кои се ставля после глагола дѣйствителног', и у ком' се одговара на пытанъ *qui? qui est-ce que?* (кога?) или *que? qu'est-ce que?* (шта?); н. п. *j'aime le père*, любимъ оца; — *l'oncle vend la maison*, уякъ продає кућу, и т. д.

5.) **Vocatif** (Звателный), кои се односи на позиванъ; као: *o mes enfants!* о моя децо!

6.) **Ablatif** (Сказательный), кои стои после глагола страдателног', или одговара на пытанъ:

de qui? (одъ кога? о ком'?) н. п. je suis aimé du père, я самъ люблѣнъ одъ оца, и т. д.

Примѣчаніе. Именит., Винит., и Звателный; — и Родит. и Сказателный само су по виду еднаки, но у смыслу или слогу есу существенно различни.

Сва дакле суц. имена французска, у томе смотренію, како коя известне членове или предлоге за опредѣленіе свои' падежа' узимаю, могу се згодно разделить на четири склоненія.

П Р В О С К Л О Н Е Н І Е,

(la première déclinaison),

По коме иду имена мужка, у опредѣленом' смыслу узета, и она, коима се прилагателна острагъ прилажу.

Singulier.

(Єдинст.)

Nom. le père, отаць.
Gén. du père, оца.
Dat. au père, оцу.
Ac. le père, оца.
Voc. o père, о оче!
Abl. du père, о оцу.

Pluriel.

(Мложест.)

les pères, очеви.
des pères, очева.
aux pères, очевима.
les pères, очеве.
o pères, о очеви!
des pères, о очевима.

Примери: frère, братъ; fils, сынъ; soldat, войникъ; roi, краль; prince, князь; marchand, трговаць; sommet, връ; rayon, зракъ; valet, слуга; и т. д.

Singulier. Pluriel.
(Трговаць богатый.)

Nom. le marchand riche.	les marchands riches.
Gén. du marchand riche.	des marchands riches.
Dat. au marchand riche.	aux marchands riches.
Ac. le marchand riche.	les marchands riches.
Voc. o marchand riche!	o marchands riches!
Abl. du marchand riche.	des marchands riches.

По овоме дакле образцу иду сва прилагателна, коя се са существительным' острагу свезую.

ДРУГО СКЛОНЕНІЄ
(la seconde déclinaison),

По коме иду имена женска, и само она мужка, коя се са самогласнымъ, или са безгласнымъ h починю, обоя пакъ у опредѣленном' смыслу узета.

Singulier.	Pluriel.
N. la mère, мати.	les mères, матере.
G. de la mère, матере.	des mères, матерій.
D. à la mère, матери.	aux mères, материма.
A. la mère, матеръ.	les mères, матере.
V. o mère, o мати!	o mères, o матере!
A. de la mère, o матери.	des mères, o материма.

Примери: soeur, сестра; fille, кћи; tante, тетка; raison, разумъ; moderation, умѣренность; grâce, милость; rue, сокакъ; jeunesse, младость; и т. д.

Singulier. Pluriel.

N. l'homme, человекъ,	les hommes, люди.
G. de l'homme, человека,	des hommes, людей.
D. à l'homme, человеку,	aux hommes, людямъ.
A. l'homme, человека,	les hommes, люде.
V. o homme! о човече!	o hommes! о люди!
A. de l'homme, о человеку,	des hommes, о людма.

Примери: empereur, императоръ; oncle, уякъ, officier, офицеръ; autel, олтарь; — âme, душа; école, школа; armée, войска; épee, мачъ; nature, природа; reine, мука; reine, краљица; и т. д.

ТРЕЋЕ СКЛОНЕНІЕ,

(la troisième déclinaison),

По коме иду имена, коя часть одъ целогъ означавю.

Обрзацъ за имена мужскогъ рода.

Singulier.

Pluriel.

N. du pain, лебъ,	des pains.
G. de pain, леба,	de pains.
D. à du pain, лебу,	à des pains.
Ac. du pain, лебъ,	des pains.
Abl. de pain, о лебу,	de pains.

Примери: du vin, вино; du fromage, сиръ; du chocolat, чоколада.

Образецъ за имена женског' рода.

Singulier.	Pluriel.
N. de la soupe, чорба,	des soupes.
G. de soupe, чорбе,	de soupes.
D. à de la soupe, чорби,	à des soupes.
Ac. de la soupe, чорбу,	des soupes.
Ab. de soupe, о чорби,	de soupes.

Примери: de la viande, месо; de l'huile, зейтинъ; de l'eau, вода; de l'herbe, трава; и т. д.

По овом' образцу (апострофирајући членъ) спрежу се и муж. имена, која се са самогл. или безгл. h почињу.

ЧЕТВРТО СКЛОНЕНІЕ.

(la quatrième déclinaison),

По коме иду сва имена собствена и имена обща у неопредѣленом' смыслу узета са прилагателным' числителным' un, une.

Singulier.	Pluriel.
N. Rome, Римъ.	
G. de Rome, Рима.	
D. à Rome, Риму.	лишава се.
Ac. Rome, Римъ.	
V. о Rome, о Риме.	
A. de Rome, о Риму.	

Примери: Dieu, Богъ; Louis, Лудвигъ; Etienne, Стефанъ; Angélique, Анђелия; Paris, (изг. Парі) Паризъ; Vienne, Бечъ; и т. д.

Singulier.

Pluriel.

N. un homme,
G. d'un homme,
D. à un homme,
Ac. un homme,
Ab. d'un homme,

des hommes.
d'hommes.
à des hommes.
des hommes.
d'hommes.

Примери: canif, перочникъ; crayon, плай-
вазъ; pied, стопа; corps, тѣло; ami, пріятель;
temps, време; prix, цена; enfant, дете.

Singulier.

Pluriel.

N. une mère,
G. d'une mère
D. à une mère,
Ac. une mère,
Ab. d'une mère,

des mères.
de mères.
à des mères.
des mères.
de mères.

Примери: femme, жена; fille, кћи, ромме,
ябука; poige, крушка; plume, перо; éducation,
воспитаніє; joie, радость, веселѣ; érée, мачъ.

Singulier.

Pluriel.

(Добаръ пріятель.)

N. bon ami,
G. de bon ami,
D. à bon ami,
Ac. bon ami,
V. o bon ami!
Ab. de bon ami,

bons amis.
de bons amis.
à de bons amis.
bons amis.
o bons amis!
de bons amis.

Singular.

Pluriel.

(Моя драга сестра.)

N. ma chère soeur,
 G. de ma chère soeur,
 D. à ma chère soeur,
 Ac. ma chère soeur,
 V. o ma chère soeur!
 Ab. de ma chère soeur,

mes chères soeurs.
 de mes chères soeurs.
 à mes chères soeurs.
 mes chères soeurs.
 o mes chères soeurs!
 de mes chères soeurs.

По овом' дакле образцу иду существит., съ
 коима се прилагателна спредъ свезую.

Г Л А В А Т Р Е Ћ А.

(CHAPITRE TROISIÈME).

О ПРИЛАГАТЕЛНОМ'. (DE L' ADJECTIF.)

Речь, која означава свойство Существител-
 ног', или показуе начинъ быѣа лица или ствари,
 о коіой се говори, зове се име Прилагателно
 (l'Adjectif); н. п. habit bleu, альина плава; mon
 habit, моя альина; ton habit, твоя альина; le
 premier habit, прва альина и т. д.; — коє речи
 bleu, mon, ton, premier єсу прилагателна.

РАЗЛИЧНИ ВИДОВИ ПРИЛАГАТЕЛНЫ ИМЕНА'.

(Des différentes sortes d'adjectifs).

I. ПРИЛАГАТ. КАЧЕСТВЕНА.

(des adjectifs qualificatifs).

Прилагателна качественна зову се она,
 која означаваю свойство или качество каквог' су-

ществителног'; н. п. bon, добаръ; beau, лепъ; grand, великій; sage, мударъ; courageux, храбаръ; и т. д.

Ова прилагателна могу означити свойство какво или само за себе, или сравнително, или подигнуто на найвышій степень, и зато има три степена качествености: положительный (le positif), сравнительный (le comparatif) и превосходительный (le superlatif).

1. Положительный означава свойство само за себе безъ икаквог' сравненія; као: le mérite est modeste, заслуга е скромна; le savoir est précieux, знанъ е драгоцѣно.

2. Сравнительный изражава свойство са сравненіемъ, и есть троякъ:

а. Кои изражава отношеніе равености съ предпоставлѣнным' нарѣчіяма aussi, autant пре (и союза que, после) прилагателног'; н. п. César était aussi éloquent que brave, et admiré autant qu'estimé, Цезаръ е было тако краснорѣчивъ, као и храбаръ, а обожаванъ толико колико и почитованъ.

б. Кои изражава отношеніе манъине, съ предпоставлѣннымъ нарѣч. moins предъ прилагат.; н. п. la mort est moins funeste que les plaisirs qui attaquent la vertu, смрът нѣе грознія одъ удовольства' коя нападаю добродѣтель.

в. Кои изражава отношеніе веѣине съ нарѣчіемъ plus; н. п. la vertu est plus utile que la science, добродѣтель е полезнія него наука.

Французи имаю три особита прилагателна, коя изражаваю отношеніе веѣине; као: meilleur

(болый) место *plus bon*, кое се никадъ не каже; — *pire* (горий) место *plus mauvais*; — и *moindre* (маный) место *plus petit*.

3. Превосходительный изражава свойство или подигнуто на найвышій или спуштено на найманый степень, и есть двойкъ:

а. Превосход. безусловный или засебный (*le superl. absolu*), кои означава найвышій степень за себе, т. е. безъ сравненія; н. п. *la modestie est très-gauche*, скромность е врло редка.

Овай се степень прави, кадъ се *fort, très, bien, extrêmement*, предъ прилагателно поставе; н. п. *le style de Fénelon est fort coulant*, штіль е Фенелоновъ врло течанъ, и т. д.

б. Превосход. относительный (*le superl. relatif*), кои означава найвышій степень относительно, т. е. са сравненіемъ; н. п. *la modestie est la plus belle des qualités*, скромность е najlepша одъ свою свойства.

Овай се степень прави, кадъ се *le, la, les, mon, ton, son, notre, votre, leur*, предъ сравнительнымъ поставе; н. п. *l'amour-propre est le plus grand des tous les flatteurs*, собствена любовь найвеіій е ласкатель и т. д.

II. ПРИЛАГАТЕЛНА ПРИТЯЖАТЕЛНА.

(*Des adjectifs possessifs*).

Ова прилагателна означаваю притяжаніе надъ ствари, о коіой се говори; н. п. *mon livre*, моя кнъига; *ton canif*, твой перочникъ; *son chapeau*, нѣговъ шеширъ; и т. д.

Singulier.

Masculin.

Mon, мой,
Ton, твой,
Son, нѣговъ,
Notre, нашъ,
Votre, вашъ,
Leur, нѣювъ,

Féminin.

ma, моя.
ta, твоя.
sa, нѣгова.
notre, наша.
votre, ваша.
leur, нѣюва.

Pluriel. За оба рода.

Mes, мои, мое.

Tes, твои, твоѣ.

Ses, нѣгови, нѣгове.

Nos, наши, наше.

Vos, ваши, ваше.

Leurs, нѣюви, нѣюве.

Примѣчаніе. Mon, ton, son, употребляю се место ma, ta, sa, предъ женскими, коя одъ самогласног' или безгл. h, почию; као: mon âme; моя душа, место ma âme; ton humeur, твоя наравъ, место ta humeur; son érée, нѣговъ мачъ, место sa érée. Изъзима се само ogeille, уво.

III. ПРИЛАГАТ. УКАЗАТЕЛНА.

(Des adjectifs démonstratifs).

Ова прилагателна показую лице или стварь, о коіой се говори; као: ce garçon, ово момче, cette plume, ово перо, и т. д.

Singulier.

Masculin.

Féminin.

Ce, }
Cet, } овай

Cette, ова.

Pluriel.

За оба рода. Ces, ови, ове.

Примѣчаніе. Се, меће се предъ речи, коѣ одъ согласног' писмена или одъ согласногъ h, почию; као: ce soldat, овай войникъ, ce héros, овай юнакъ, и т. д. — cet пакъ меће се предъ речи, коѣ одъ самогласног' или безгласн. h, почию; као: cet ami, овай пріятель, cet habit, ова аљина; и т. д.

IV. ПРИЛАГАТ. ЧИСЛИТЕЛНА.

(Des adjectifs numéraux).

Ова прилагателна показую числена отношенія стварій, и ѡсу коренна (cardinaux) или редовна (ordinaux).

1. Коренна, коя показую число, ѡсу:

1	2	3	4	5	6	7	8
un,	deux,	trois,	quatre,	cinq,	six,	sept,	huit,
9	10	11	12	13	14		
neuf,	dix;	— onze,	douze,	treize,	quatorze,		
15	16	17	18	19			
quinze,	seize,	dix-sept,	dix-huit,	dix-neuf,			
20	30	40	50	60			
vingt,	trente,	quarante,	cinquante,	soixante,			
	70	80	90				
	soixante-dix,	quatre-vingt,	quatre-vingt-dix,				
100	1000						
cent,	mille,	million,	миліонъ;	и т. д.			

2. Редовна, коя осимъ числа іоштъ и редъ показую, есу: *premier*, првый; *second*, второй; и одъ корены произведена съ додаткомъ слога *ième*: *deuxième*, другій; *troisième*, треій; *quatrième*, четвертый; *dixième*, десетый; *vingtième*, двадесетый; *trentième*, тридесетый; *septième*, едностотный; *millième*, хилядный; и т. д.

V. ПРИЛАГАТ. НЕОПРЕДѢЛИТЕЛНА.

(Des adjectifs indéfinis.)

Ова прилагателна означаваю существително вообще и неопредѣлено; као:

Chaque, свакій.

Nul, нико.

Aucun, ніданъ.

Même, истый.

Tout, савъ.

Quelque, некій.

Plusieurs, млоги.

Tel, такавъ.

Quel, кои.

Quelconque,

Quiconque,

} когодъ.

Примѣчаніе. Као што прилагателна могу по-
стати существителна, тако и нека существителна могу
прилагателна быти, као што е пређе казано. Н. п. у
овомъ израженію: *Louis est roi*, Лудвігъ е Краль; *roi*
дае свойство *Louis*; дакле *roi* овде естъ прилагателно;
ко е иначе существително. Имена употребляваю се
дакле као прилагателна, кадъ она придаю свойство ка-

ковом' подлогу, кога оће да означе. Ово исто бива са суштителнима: père, général и т. д.; као у овом' израженію: êtes-vous père? (есте л' вы отаць?) êtes-vous général? (есте л' вы генераль?)

О Б Р А Ж А В А Н Ъ ЖЕНСКОГ' РОДА У ПРИЛАГАТЕЛНЫМА.

(FORMATION DU FÉMININ DANS LES ADJECTIFS).

Обште правило. 1. Прилагателна, коя се у мужком' свршую на безгласно е, остаю тако и у женском'; н. п. honnête, честный, и честна; aimable, любезный и любезна; и т. д.

2. Коя се у мужком' несвршую на безгл е, добиваю таково у женском':

Masculin.	Féminin.
Grand, великій,	grande, велика.
Ingrat, неблагодаранъ,	ingrate, неблагодарна.
Vrai, истинитъ,	vraie, истинита.
Sensé, благоразуманъ,	sensée, благоразумна.

Изузимаю се:

1. Коя удвояваю последнѣ согласно у женском' и добываю е, безгласно.

Masculin.	Féminin.
Tel, такавъ,	telle.
Pareil, подобанъ,	pareille.
Ancien, древный,	ancienne.
Muet, немый,	muette.
Bon, добрый,	bonne.
Gros, дебео,	grosse.

Но и пакъ имаю по правилу:

Mascul.	Fémin.
Mauvais, зао,	mauvaise.
Complet, подпунъ,	complète.
Concret, конкретный,	concrète.
Discret, пристоянъ,	discrète.

Tiers, трѣхо-частный има tierce.

2. f, и x, претвараю се на ve и se:

Masculin.	Féminin.
Neuf, новъ,	neuve, нова.
Heureux, среѣный,	heureuse, среѣна.
Doux, сладакъ има	douce.
Faux, лицемѣранъ,	fausse.
Préfix, уреченый,	préfixe.
Roux, риѣъ,	rousse.
Vieux, старъ,	vieille.

3. Коя се у мужком' свршую на eur, имаю врло различне форме оконченія у женском; као

a. Коя су направлѣна одъ причастія садашнѣг' вр. променомъ ant на eur, и имаю euse у жен.

Mascul.	Fémin.
Danseur, играчъ,	danseuse.
Trompeur, варальница,	trompeuse.
Menteur, лажльивацъ,	menteuse.

б. Нека имаю trice: као

Accusateur, обвинитель,	accusatrice.
Conducteur, спроводитель,	conductrice.
Créateur, творитель,	créatrice.

Mascul.	Fémin.
Débiteur, должникъ,	débitrice.
Exécuteur, извршитель,	exécutrice.
Inspecteur, надзиратель,	inspectrice.
Inventeur, изобретатель,	inventrice.
Persécuteur, гонитель,	persécutrice.

в. На *épieur* и нека коя сравнит. степень означую, добиваю безгласно *e* у женскомъ; н. п.

Extérieur, споляшный,	extérieure.
Supérieur, старшій,	supérieure.
Majeur, веішій, старшій,	majeure.
Mineur, маншій, млаішій,	mineure.
Meilleur, большій,	meilleure.

г. Нека имаю *eresse* као:

Vengeur, осветльивый,	vengeresse.
Pécheur, грешникъ,	pécheresse.
Bailleur, зеваюшій,	bailleresse.
Démandeur, изтызатель,	démanderesse.

Gouverneur, управитель има *gouvernante*; и *serviteur*, слуга; има *servante*.

Примѣчаніе. Прилагателна, коя означаваю званія, нарочито одъ мужни' особа' одправляна, неменяю се у женскомъ; као:

Mascul.	Fémin.
Docteur, докторъ,	docteur, докторка.
Professeur, профессоръ,	professeur, професорка.
Literateur, літераторъ,	literateur, літераторка.
Auteur, списатеель,	Auteur, списателька.

4. Слѣдуюћа имаю различне неправилне форме оконченія у женскомъ:

M a s c u l.

F é m i n.

Nul, никакавъ,	null e.
Sot, лудъ,	sotte.
Vieillot, старина (стараць),	vieillotte.
Paysan, селякъ,	paysanne.
Gentil, угледанъ,	gentille.
Jumeau, близнякъ,	jumelle.
Beau, красанъ,	belle.
Nouveau, новъ,	nouvelle.
Fou, глупъ,	folle.
Mou, меканъ,	molle.

Примѣч. Четири послѣднѣя стое и у муж.; bel, nouvel, fol, mol, предъ самогл. или предъ безгл. h; н. п. bel oiseau, лепа птица, nouvel habit, нова а-льина; fol amour, безумна любовь; mol abandon, мекано сладострастив.

Blanc, бео,	blanche.
Franc, ведаръ, отворенъ,	franche.
Sec, сувъ,	sèche.
Frais, свѣжъ,	fraîche.
Public, явный,	publique.
Caduc, изможденъ,	caduque.
Turc, турскій,	turque.
Grec, грчкій,	grecque.
Long, дугачакъ,	longue.
Oblong, облый,	oblongue.
Bénin, благій,	bénigne.
Malin, злый,	maligne.
Favori, возлюблѣнный,	favorite.
Coï, ѣуталица,	coïte.

Темoin, сведокъ, (за оба рода). Châtain, кестенобойный; fat, невкусный; dispos, разположень, не употребляваю се у женскомъ.

О Б Р А Ж А В А Н Ъ

МЛОЖЕСТ. ЧИСЛА У ПРИЛАГАТЕЛНЫМА.

(FORMATION DU PLURIEL DANS LES ADJECTIFS).

Обште правило. Прилагателна, како муж. тако и жен. рода добиваю у множественномъ само едно s; н. п.

Singulier.	Pluriel.
Bon, bonne, добаръ, - бра,	bons, bonnes.
Grand, grande, великій - а,	grands, grandes.
Petit, petite, малый - а,	petits, petites.

И З Я Т І Я:

1. Прилагателна на s, и x, неменяю се никакъ у млож. као:

Singulier.	Pluriel.
Gris, седъ, пепелявъ,	gris, седи.
Épais, густъ,	épais, густы.
Heureux, срећанъ,	heureux, срећни.
Doux, сладакъ,	doux, сладки.

2. Прилагателна на au, добиваю у млож. x; н. п.

Sing.	Plur.
Beau, лепъ,	beaux, лепи.
Nouveau, новъ,	nouveaux, нови.

3. Прилагат. на al, нека заменяю у млож. мужког' рода al, са aux, кои' найвыше има; као:

Singul.	Plur.
Égal, раванъ,	égaux,
Moral, нравственный,	moraux,
Original, подлинный,	originaux,
Trivial, niskий, неважный,	triviaux.
Brutal, скотскій,	brutaux.

Нека пакъ добиваю само едно s; као:

Fatal, суђеный,	fatals.
Final, коначный,	finals.
Glacial, леденый,	glacials.
Nasal, носный,	nasals.
naval, кораблепловный,	navals.

Примѣчаніе. Прилагателна, коя се свршую на ant, ent, задржаваю или губе t, у множественом' по произволенію; тако може се писати: des livres charmants и charmans, лепе кнѣиге; des hommes prudents, и prudens люди паметни; — но то небыва у еднословныма; као: les hommes lents, а не lens, люди ленѣи, спори.

ГЛАВА ЧЕТВЕРТА.

(CHAPITRE QUATRIÈME).

О МЪСТОИМЕНІЮ (DU PRONOM).

Речь, коя заступа место существителног' имени, зове се мѣстоименіе (le pronom). Тако, место што бы се казало: Télémaque était resté seul avec Mentor; Télémaque embrasse ses genoux, car Télémaque n'osait embrasser Mentor

autrement, ni regarder Mentor, ni même parler à Mentor, — каже се болъ съ мѣстоим. il, le, lui: Télémaque était resté seul avec Mentor; il embrasse ses genoux, car il n'osait l'embrasser autrement, ni le regarder, ni même lui parler, Телемакъ остане самъ съ Менторомъ; онъ грляше нѣгова колена, еръ другчѣ несмеѣаше га грлити, ни у нѣга гледати, пита выше, ни съ нѣимъ говорити.

Мѣстоименія има 6 видова, и есу: 1) лична (personnels), 2) притяжалелна (possessifs), 3) указателна (démonstratifs), 4) относителна (relatifs), 5) самостояйна или вопросителна (absolus ou interrogatifs) и 6) неопредѣлительна (indefinis).

I. МѣСТОИМЕНІЯ ЛИЧНА. (des pronoms personnels).

Мѣстоим. лична есу она, коя означаваю лице.

Лица има 3: прво е оно, коє говори; друго коє се говори; и треће о комъ се говори.

а) МѣСТОИМЕНІЕ ПРВОГЪ ЛИЦА.

(pronom de la première personne).

Ово мѣстоименіе есть за оба рода; мужкогъ е рода кадъ човекъ говори; а женскогъ кадъ жена говори.

Singulier.

N. je или moi, я.
G. de moi, мене.
D. me, à moi, мени.
Ac. me, moi, мене.
Abl. de moi, о мени.

Pluriel.

pous, мы.
de pous, насъ.
à pous, нама.
pous, насъ.
de pous, о нама.

Примѣчаніе. Место à moi и moi, каже се me; као: Vous me donnez un sage conseil, вы ми даѣте мударь совѣтъ, место: Vous donnez à moi; — Vous me surprenez, вы ме успренявате, место: vous surprenez moi.

б) МѢСТОИМЕНІЯ ДРУГОГ' ЛИЦА,

(pronoms de la seconde personne).

И ово є такође за оба рода, и за женскій и за мужкій.

Singulier.

Pluriel.

N. tu или toi, ты,	vous вы,
G. de toi, тебе,	de vous, васъ,
D. te, à toi, теби,	à vous, вама,
Ac. te, toi тебе,	vous, васъ,
V. o toi! о ты!	o vous! о вы!
Abl. de toi, о теби,	de vous, о вама.

Прим. 1. Место à toi и toi, каже се te. Н. п. Je te donne un sage conseil, я ти даѣмъ мударь совѣтъ, место: je donne à toi; — je te prie, я те молимъ, место: je prie toi.

Примѣч. 2. По благопристойности каже се vous на мѣсто tu у единственномъ; као што се н. п. говори единой дами каже; vous êtes bien aimable Madame, вы сте врлолюба Госпожа.

в) МѢСТОИМЕНІЯ ТРЕЋЕГ' ЛИЦА

(pronoms de la troisième personne.)

єсу: il, онъ; elle, она; ils, они; elles, оне; lui, нѣму; leur, нѣма; eux, они; soi, себи.

Примѣчанія. 1.) Lui, каже се мѣсто à lui и à elle; н. п. Vous lui parlerez, вы ѣете му (или іой) говорити, (место: vous parlerez à lui, à elle).

2.) Leur, каже се место à eux, à elles; н. п. Vous leur parlerez, вы ѣете имъ говорити, (место: vous parlerez à eux, à elles).

3.) Se каже се место à soi и soi; н. п. Il se fait une loi, онъ себи прави законъ, (место: il fait à soi); il se perd, онъ се губи, (место: il perd soi).

Грамматицы позываю se, soi, повратнымъ мѣстоименіемъ (le pronom réfléchi); ербо оно означава отношеніе лица или ствари къ себи самомъ. Мѣстоименія me, te, nous, vous, постаю такође повратна мѣстоименія, кадъ се поставляю предъ глаголь, и кадъ послѣдую каквомъ имену или мѣстоименію истогъ лица.

II. МѢСТОИМ. ПРИТЯЖАТЕЛНА, (des pronoms possessifs).

Мѣстоим. притяжательна есу, коя означаваю притяжаніе надъ ствари.

Singulier.

Masculin.

Féminin.

le mien, мой,

la mienne, моя,

le tien, твой,

la tienne, твоя,

le sien, нѣговъ,

la sienne, нѣна,

le nôtre, нашъ,

la nôtre, наша,

le vôtre, вашъ,

la vôtre, ваша,

le leur, нѣовъ.

la leur, нѣова.

Pluriel.

Masculin.		Féminin.
les miens, мои,		les miennes, мое,
les tiens, твои,		les tiennes, твоѣ,
les siens, нѣгови.		les siennes, нѣне.

За оба рода.

les nôtres, наше,
les vôtres, ваше,
les leurs, нѣове.

Примѣч. Речи *mon* (мой), *ton* (твой), *son* (нѣговъ), *ma* (моя), *ta* (твоя), *sa* (нѣна), *mes* (моѣ) и т. д. сматраю се одъ неки Грамматика погрешно као мѣстоименія притяжательна. Ове речи союжаваю се свагда съ именомъ, и нису права мѣстоименія, или речи, коѣ заступаю место имена.

III. мѣстоименія указательна,
(des pronoms démonstratifs).

Мѣстоим. указательна есу, коя показую лице или стварь, о коіой се говори.

Singulier.

Masculin.		Féminin.
Celui, оваѣ,		Celle, ова,
celui-ci, оваѣ-овде,		celle-ci, ова овде,
celui-là, онаѣ тамо.		celle-là, она тамо.
ce, то; ceci, ово; cela, то.		

Pluriel.

Ceux, ови,		Celles, ове,
ceux-ci, ови овде,		celles-ci, ове овде,
ceux-là, они тамо.		celles-là, оне тамо.

Примѣч. *Celui-ci* (овай овде), *celle-ci* (ова овде), употребляваю се за показати ствари ближе; а *celui-là* (онай тамо), *celle-là* (она тамо) за показати ствари удалѣніе.

IV. МЪСТОИМ. ОТНОСИТЕЛНА.

(des pronoms relatifs).

Относителна мѣстоим. називаю се тако збогъ тесног' отношенія, коє она имаю са существительнымъ или съ каквымъ мѣстоименіємъ предходимъ, о коме она понятіе напоминю. Речь предходѣна, на кою се мѣстоименіе относительно возноси, зове се предходна (*l'antécédant*) мѣстоименію относителномъ. Као кадъ кажемо: *Dieu, qui a créé le monde*, Богъ, кои є створио светъ; *qui* относисе на *Dieu*. *Le livre, que je lis*, кнѣига, кою я читамъ; *que* относисе на *livre*. *Dieu* єсть предходно относит. мѣстоименію *qui*; и *livre* мѣстоименію *que*. Мѣстоименія *qui*, *que* єсу за оба рода и оба числа.

S i n g u l i e r.

Masculin.

Lequel, кои.

Féminin.

|| Laquelle, коя.

P l u r i e l.

Lesquels, кои.

|| Lesquelles, коє.

Примѣчанія. Место de lequel (о коме) каже се duquel. Н. п. Le moyen duquel il s'est servi, начинъ коимъ се онъ служію. Auquel (коме) каже се место à lequel. Н. п. Je m'adresserai auquel il vous plaira, я ѣу се однети ономе, кои се вама допада. —

Auxquels (кои́ма) каже се место à lesquels. Н. п. Les amis auxquels il s'est adressé, приятели, кои́ма се онъ однео.

Dont (ко́ега) употребява се место duquel, de laquelle (ко́е), desquels и desquelles (кои́). Н. п. Dieu, dont nous admirons les oeuvres, Богъ, ко́га дѣлима мы удивлявамо се. — La nature, dont nous ignorons les secrets, природа, ко́е мы незнамо тайне. — Les pays, dont nous n'avons point de connaissance, Земль, о кои́ма мы немамо никаквог' познанія — Les affaires, dont vous m'avez rendu compte, послови, о кои́ма сте вы мени дали рачунъ.

Quoi есть тако́е мѣстоименіе относительно, за оба рода и оба числа. Н. п. C'est un vice à quoi il est sujet, то е поро́къ, ко́ме е онъ оданъ. — Ce sont des choses, à quoi vous ne prenez pas garde, то су ствари, на ко́е вы непазите.

Le, la, les, есу мѣстоименія относительна, одъ кои́ прво е рода мужкога, друго женског', а треће за оба рода у множественомъ. Н. п. Voilà un bon livre, lisez-le, ево добре кнѣиге, читайте е. — Vous avez la gazette, donnez-la moi, вы имате Новине, дайте ии мени. — Quand vous aurez des nouvelles, vous les me ferez savoir, кадъ будете имали што ново, вы ћете ми то обзнанити.

Le употребява се тако́е место cela (то), и онда се односи на какво прилагателно или глаголь, кои́ предходи, и нема ни женскогъ рода ни множественогъ. Н. п. Ma fille et ma niece ont été enrhumées et le sont encore, моя кћи и моя нећака имале су кіявицу, и іоштъ то имаю. — Il faut obliger les autres autant qu'on le peut, валя обвезати друге, у колико се то може.

Найпосле има іоштъ две речи, ко́е су относят. мѣстоименія, сирѣчь: en (о томъ) и у (тамо).

En служи за означеніе лица или ствари, о којој се говори. Н. п. Cette affaire est delicate, le succès en est douteux; овај е посо' деликатанъ, нѣговъ е излазакъ сумнителанъ, т. е. le succès d'elle, de cette affaire est douteux. — Cette maladie est dangereuse, il pourrait bien en mourir. Ова болестъ естъ опасна, онъ бы могло лако одъ нѣ умрети. — Vient-il de la cour? oui, il en vient. Долази ли онъ изъ двора? естъ, онъ одтудъ иде.

У означава (à cela) до тога. А cet homme-là. До тога човека тамо. En cet endroit-là. На ономъ месту тамо. Н. п. J'y répondrai dans la suite. Я ѣу на то после одговорити. — C'est un honnête homme, fiez vous-y. Овај е поштенъ човекъ, на нѣга се ослоните. — Voulez-vous-y aller? Охете ли иѣи тамо? J'y passerai, etc. Доѣиѣу тамо, и т. д.

V. МЪСТОИМ. ВОПРОСИТЕЛНА.

(des pronoms interrogatifs)

Мѣстоименія вопросителна есу она, коима се пыта.

Qui? кои, ко? que? што? и quoi? шта?

Познато е да су ова мѣстоименія вопросителна, што она немаю предходеѣег' (antécédent) и што се могу меняти на какво лице или стварь. Н. п.

Qui oserait? Ко бы смео?

Que faites-vous-là? Шта чините вы тамо?

A quoi pensez-vous? О чему вы мыслите?

VI. МЪСТОИМ. НЕОПРЕДѢЛИТЕЛНА.

(des pronoms indéfinis.)

Мѣст. неопредѣлительна есу, коя имаю значеѣ въ обште и неопредѣлено. Такова су:

On, се; quiconque, когодъ; chacun, свакій;
quelq'un, некій; nul, нико; aucun, pas un,
ниѣданъ; tel, такавъ; qui que se soit, ко му дра-
го. Н. п.

On frappe à la porte, куца неко на враты.

Quiconque passe par là, doit payer tant, ко-
годъ прође туда, мора платити толико.

Chacun sent son mal, свакій осећа своѣ зло.

Aucun n'est venu, нико ниѣ дош'о.

Pas un ne le croit, нико то неверуѣ.

Tel qui rit vendredi, dimanche pleurera. Тай
кои се смее у петакъ, у неделю ѣе плакати.

Qui que se soit qui vienne, ко му драго до-
лазіо; и т. д.

Речи uns (ѣдни), autres (други) есу такође мѣ-
стоим. неопредѣлена, кадъ само за себе у слогу стоѣ,
као: Les uns sont de cet avis, les autres n'en sont
point. Ёдни су овога мнѣнія, а други нису никако.

Г Л А В А П Е Т А,

(CHAPITRE CINQUIÈME.)

О Г Л А Г О Л У, (DU VERBE).

Речь, коя означава потврѣенъ, зове са гла-
голь (le verbe).

Тако кадъ се каже: le soleil est brillant.
сунце ѣ сяино; то потврѣуѣ се, да свойство, озна-
чено съ прилагател. brillant, пристои существит.
soleil; а ова речь est, коя изражава исто потвр-
ѣенъ, есть глаголь.

Управо е само еданъ глаголь être, быти; еръ онъ единый изражава потврѣнѣ. Aimer, любити; dormir, спавати; recevoir, получавати; rendre, враћати; и т. д. нису управо глаголи, но само се зато тако називаю, што заключаваю у себи глаголь être; еръ aimer ніе ништа друго, но être aimant, быти любеһій; dormir, - être dormant, быти спаваюһ'; recevoir, - être recevant, быти получаваюһ'; rendre, - être rendant, быти враћаюһ'; и т. д.

ДЕЛЕНЪ ГЛАГОЛА.

(DIVISION DU VERBE).

Кадъ глаголь стои самъ за себе, као: je suis, есамъ; j'étais, я быя; je fut, я бы'; je serai, я һу быти; и т. д. зове се глаголь существительный (le verbe substantif).

Кадъ се пакъ свезуе съ каквымъ свойствомъ, кое се односи на какво дѣйствіе или станѣ, зове се глаголь прилагательный (le verbe adjectif); као н. п. j'étudie, учимъ; j'écris, пишемъ; je lis, читаюмъ и т. д. кои су место je suis étudiant, я самъ учеһій; je suis écrivain, я самъ пишуһій; je suis lisant, я самъ читаюһій.

РАЗЛИЧНИ ВИДОВИ ПРИЛАГАТЕЛНЫ ГЛАГОЛА'
(des différentes sortes des verbes adjectifs).

1. ГЛАГОЛЬ ДѢЙСТВИТЕЛЬНЫЙ.

(le verbe actif).

Овай изражава дѣйствиѣ, долазеће одъ подлога каквог' на предметъ; н. п. j'aime mon père, я любимъ мог' оца,

ПОДЛОГЪ, (le sujet);

Кои се иначе зове и именителный падежъ (le nominatif) єсть, кои причинява дѣйствиѣ, глаголомъ изражено; као у горнѣм' израженію: j'aime mon père, гди мѣстоим. je (я) єсть подлог' или именит. падежъ глагола aimer; и може се у слогу познати, кадъ се предъ глаголь постави пытанѣ: qui est-ce qui? кои? ко?; као н. п. Dieu voit tout, Богъ види све; qui est-ce qui voit? ко види? одговара се Dieu, Богъ, коя є речъ подлогъ глагола voir.

Подлози глагола' єсу имена или мѣстоименія

Мѣстоименія, коя се употребляваю за подлоге глагола' єсу лична: je, tu, il, elle; — nous, vous, ils, elles. — Речъ, предъ кою се ова мѣстоименія могу поставити, єсть свагда глаголь; као: je lis, читамъ; tu dors, спавашъ; il va, онъ иде; и т. д.

Предметъ, на кои се односи дѣйствиѣ изражено глаголомъ дѣйствительнымъ, зове се:

УПРАВЛЕНІЕ ИЛИ ДОПУНА ГЛАГОЛА ДѢЙСТВИТЕЛЬНОГ'.

(le régime ou complément du verbe actif).

Ова є допуна двойка: проста или управна (le régime simple ou direct), и сложена или неуправна (le régime composé ou indirect).

а. Управна є онда, кадъ сама безъ предлога стои; н. п. *aimer Dieu*, любити Бога.

б. Неуправна є пакъ онда, кадъ се са предлозима, а понайвыше са *à*, и *de*, изражава; н. п. *nuire à la santé*, шkodити здравлю, а не *nuire santé*; *accuser quelq'un de mensonge*, окривити кога збогъ лажи, и т. д.

Допуна неуправна, и управна кадъ ніє мѣстоименіє, меће се обычно после глагола; н. п. *ma sœur sait sa leçon*, моя сестра зна свою лекцію; — *nuire à quelq'un*, шkodити коме. Но кадъ є управна допуна мѣстоименіє, стои пре глагола; као: *je t'aime*, я те любимъ; место: *j'aime toi*; *il nous aime*, онъ насъ люби, место: *il aime nous*.

2. ГЛАГОЛЬ СТРАДАТЕЛНЫЙ.

(le verbe passif).

Глаголь страдателный єсть, когга подлогъ прима или трпи глаголомъ изражено дѣйствіє. Онъ се прави одъ глагола дѣйствителног', ког' допуна управна нѣму служи место подлога; тако н. п. изъ дѣйствителног': *le feu brule le bois*, ватра спалює дрво, прави се страдат. глаголь: *le bois est brûlé par le feu*, дрво є спалюемо одъ ватре.

3. ГЛАГОЛЬ СРЕДНЫЙ.

(le verbe neutre).

Глаголь средний, као годъ и дѣйстви-
 телный изражава дѣйствиѣ излазеће одъ подлога
 каквог', но разликуѣ се одъ нѣга у том', што не-
 ма допуне управне; н. п. je vais en Italie, идемъ
 у Италию; je travaille avec courage, радимъ
 са смѣлошћу, и т. д. —

Глаголь средний може се механически позна-
 ти, ако се после нѣга одма неможе поставити quel-
 qu'un (когодъ), quelque chose (штогодъ). Тако
 неможе се казати: je plais quelqu'un, но à quel-
 qu'un, допадамъ се коме; — aller quelqu'un, но
 aller chez quelqu'un, ићи коме. Дакле глаголи
 plaire и aller ѣсу средњи.

4. ГЛАГОЛЬ ПОВРАТНЫЙ,

(le verbe réfléchi).

Глаголь повратный ѣсть, кои изражава или
 дѣйствиѣ каквог' подлога, дѣйствующег' на себе
 самог', као: se conduire, управляти се; — se
 défendre, бранити се, и т. д. или дѣйствиѣ про-
 изведено чрезъ подлогъ, и кое се нѣга самог' ти-
 че, као: je me fais une loi, я себи чинимъ за-
 конъ, т. ѣ. je fais à moi une loi. У првомъ слу-
 чаю мѣстоименія me, te, se, nous, vous ѣсу као
 управне допуне, у другомъ пакъ мѣстоим. су ова
 допуне неуправне.

Глаголь взаимный (réciproque) зове се онай,
 кои изражава дѣйствиѣ мложине подлога', кои дѣй-

ствує понаособѣ єдни на друге истымъ начиномъ; као: *ces deux hommes se battaient et se disaient des injures*, ова два човека били су се, и говорили себи увреде; — *tous les hommes doivent s'entr'aider*, сви люди дужни су се помагати.

5. ГЛАГОЛЪ МЪСТОИМЕННЫЙ.

(*le verbe pronominal*).

Глаголъ мѣстоименный єсть, кои се спреже са два мѣстоименія истог' лица; као: *je me, tu te, il se, nous nous, vous vous, ils se*; н. п. *je me rappelle*, я се опомиѣмъ; *il se repent*, онъ се каѣ, и т. д.

Ови глаголи мѣстоимени имаю значенъ страдателно, кадъ подлогъ или именит. падежъ єсть име стварій бездушны, а кадкадъ и самы лица. Н. п. *Une vieille habitude se quitte difficilement*, старый обычай оставя се тежко, т. є. *est quittée*, єсть оставѣный. — *Suzanne s'est trouvée innocente*, Сузана нашла се невина, т. є. *a été trouvée innocente*, нађена є невина.

Неки мѣстоим. глаголи и немогу се другѣе употребити, осимъ са два мѣстоименія, одъ кои друго њима є свагда допуна управна, и збогъ тога називаю се прави мѣстоим. глаголи (*les verbes essentiellement pronominaux*); као што су: *se repentir*, каяти се; *se conduire*, владати се; *s'abstenir*, уздржати се (одъ чега); *s'emparer*, завладати; *s'en aller*, ићи (одакле), и т. д.; єръ неможе се управо казати: *je repens, j'empare*,

j' en vais, као што се каже: *je flatte*, ласкамъ; *j' obtiens*, добиѣмъ; и т. д.

6. ГЛАГОЛЬ ЕДНОЛИЧНЫЙ.

(*le verbe unipersonnel*).

Глаголь едноличный есть, кои се само у третьемъ лицу числа единственногъ употреблява; као: *il importe*, важно е; *il faut*, треба; *il pleut*, пада киша; *il y a*, има, налази се; и т. д.

Глаголи деле се юштъ на правилне (*reguliers*), неправилне (*irreguliers*) и недостаточне (*défectifs*).

Глаголи правилни есу они, кои' оконченія у главнымъ и поставшимъ временима, подпуно су сообразна оконченіяма онога глагола, кои иьима за образацъ служи.

Глаголи неправилни есу они, кои оконченія не слажу се съ образцемъ у свима временима.

Глаголи недостаточни зову се они, коима недостаю нека времена или лица, кое обьичай недопушћа никако; као кодъ глагола *valoir*, (вредити), кои неима наклон. повелително, *falloir* (морати), кои неима причастіе настоѣгегъ врем.

Найпосле Грамматицы назвали су два глагола спомагателна (*verbes auxiliaires*), кои спрезанъ осталы подпомажу; ови глаголи есу *être* (быти) и *avoir* (имати).

Глаголь *être* есть дакле негда существительный (*substantif*), а негда спомагателный (*auxiliaire*). Онъ е онда глаголь существительный,

кадь му не слѣдує причастіє прош. врем. одь друго-гогъ глагола, као у: *je suis sincère*, я самъ искренъ; спомагателный е пакъ, кадь му таково послѣдує, као у: *je suis sorti*, я самъ отишо.

Исто тако, глаголь *avoir* есть кадкадь дѣйствителный (*actif*), а кадкадь спомагателный (*auxiliaire*). Дѣйствителный е онда, кадь се не свезує нимало са причастіємъ прошлогъ времена одь другогъ каквогъ глагола, као: *il a de l'esprit*, онъ има разумъ; спомагателный е пакъ онда, кадь се съ таковымъ союжень налази, као: *il a joué*, онъ се играо; *il a perdu*, онъ е изгубіо.

М О Д І Ф І К А Ц І Е Г Л А Г О Л А (de modification du verbe).

Модификаціє, или неке промене у виду и оконченіяма глагола есу:

І. Н А К Л О Н Е Н І Е, (le mode).

коє опредѣлява начинъ или образъ глаголомъ израженогъ дѣйствія; н. п. *je vais*, идемъ; *vas*, иди; *que j'allasse*, да бы ишо; *aller*, ићи.

Насклоненія има 5:

1.) **Изявително** (*l'indicatif*), у комъ се изявлює дѣйствіє начиномъ безусловнымъ; т. е. да е нешто было, да быва, или да ће быти у дѣйствію; н. п. *je remplis mes devoirs*, испуњавамъ мое дужности; *je voyagerai*, я ћу путовати.

Условно (*le conditionnel*), у комъ се изражава дѣйствіє начиномъ условнымъ; н. п. *vous rempliriez vos devoirs, si vous étiez raisonna-*

ble, вы бы исполняли ваши должности, да вы паметни.

3.) Повелительно (l'impératif), у ком' се изражава дѣйствіе подъ видомъ заповести или налога; н. п. remplissez vos devoirs, исполняйте ваши должности.

4.) Сослагательно, подлагательно, починительно (le conjonctif), у ком' се изъявлюе дѣйствіе подъ видомъ подчинѣности и зависимости; н. п. je veux que vous remplissiez vos devoirs, я оху да исполняете ваши должности.

5.) Неопредѣленс (l'infinitif), у ком' се изражава дѣйствіе вообще и неопредѣлено; н. п. il est doux de remplir ses devoirs, сладко е исполнявати свое должности.

II. ВРЕМЯ (le temps).

Время опредѣляетъ, у кою часть траянн спада глаголомъ изражено дѣйствіе.

Времена има 3:

1.) Настояще (le présent), или онай часъ у ком' се говори; н. п. je marche, я 'одимъ.

2.) Прошавше (le passé), кое показуе, да е нешто у дѣйствию было и прошло. — Ово се подраздѣлюе опетъ на

а.) Полупрошавше (l'imparfait), кое показуе два у союзу стоѣща прошла дѣйствія; као: je lisais quand vous entrâtes, я чита' кадъ вы уѣосте.

б.) Прош. свршено (le passé défini), кое показуе подпуно истекше или свршено дѣйствіе;

као: je voyageai l'année dernière, я самъ путовао лане (прошле године).

в.) Прощ. несвршено (le passé indéfini), коє показує дѣйствіє прошло, но у времену іоште несвршеномъ; као: j'ai écrit aujourd'hui, я самъ писао данасъ.

г.) Прощ. предходеће, предходяще (le passé antérieur), коє показує два єдно за другимъ прошла дѣйствія; као: quand j'eus vu, je partis, бы'я видіо, отидо.

д.) Давнопрошавше (le plus-que-parfait), коє показує давно минувше дѣйствіє; као: j'avais gagné une maladie dangereuse, я самъ быо добыо опасну болестъ.

3.) Будуће (le futur), коє показує да ће нешто у дѣйствіє доћи. — Оно се подраздѣлює на

а.) Будуће просто (le futur simple); као: je sortirai demain, я ћу изићи сутра.

б.) Будуће предходно (le futur antérieur), коє показує, да ће два єдно после другог' слѣдуюћа дѣйствія наступити; као: quand j'aurai fini mes affaires, je ferai une promenade, кадъ будемъ свршио моє послове, ићи ћу у шпациръ.

Примѣчаніє. Настояће и прошавше свршено изъвит. накл., настояће неопредѣленог', и причастіє настоящег' и прошавшег' времена, зову се времена коренна (des temps primitifs.)

Полупрошавше и будуће изъвителног' настояће условног', повелително, и настоє-

ће и полупрошавше сослагателног' зову се времена производна (des temps dérivés); збогъ тога, што се одъ коренны ображаваю.

Прошавше предходно, давнопрошавше и будуће предходно изјавителног' накл., прошавше условног', прошавше и давнопрошавше сослагателног', и прошавше неопредѣленог', и причастія, зову се времена сложена (des temps composés), збогъ тога, што се образую са причастіємъ прошли' времена' и спомагателным' глаголима avoir и être.

III. л и ц е (la personne).

Лице означава, да подлогъ глаголомъ израженог' дѣйствія првог', другог' или трећег' лица; н. п. j'aime, tu aimes, il aime, я люби, ты люби, онъ люби.

IV. ч и с л о (le nombre).

Число означава єдність или множественность у дѣйствию наодећи се подлога; и збогъ тога има два числа: єдинствено (singulier), кадъ є само єданъ подлогъ у дѣйствию; као: je parle, говоримъ; — и множественно (pluriel), кадъ су многи; као: nous parlons, говоримо.

Писати или изговарати какавъ глаголъ у свима нѣговым' наклоненіяма, временима, лицама и числама, зове се спрезати, (conjuguer).

Спрезаня има 4, коя се међу собомъ по оконченію неопредѣленог' наклоненія разликую.

Прво се свршує на ег; као: aimeg, любити.

Друго на иг; као: finig, свршивати.

Треће на оиг; као: gesevoig, получавати.

Четврто на ге; као: gendre, враћати.

Глаголи *avoir*, имати, и *être*, быти, подпомажу спрезанъ осталь, и збогъ тога зову се спомогателни глаголи (*les verbes auxiliaires*); зато ћемо найпре одъ нъи' и почети.

Примъчаніе. Са *avoir* спрежу се 1.) глаголи дѣйствителни; 2.) найвећа часть глагола' среднъи; и 3.) неки глаголи еднолични. Са *être* пакъ 1.) глаголи страдателни; 2.) найвећа часть едноличны; и 3.) глаголи мѣстоимени.

СПОМАГАТЕЛНЫЙ ГЛАГОЛЬ *avoir*.

Indicatif. (Изъявително наклоненіе).

Présent. (Време настоѣще).

Singulier.

Pluriel.

J'ai, имамъ (имадемъ),		nous avons, имамо (имадемо),
tu as, имашъ (имадешъ),		vous avez, имате, „
il или elle a, има (имаде),		ils или elles ont, имаю, имаду.

Imparfait. (Полупрошавше).

J'avais, има' (имађа'),		nous avions, имасмо (имађасмо),
tu avais, имаше (имађаше),		vous aviez, имасте (имађасте),
il avait, имаше (имађаше),		ils avaient, имаяу (имађау).

Passé défini. (Прош. свршено).

J'eus, има (имадо),		nous eûmes, имасмо (имадосмо),
tu eus, има (имаде),		vous eûtes, имасте (имадосте),
il eut, има (имаде),		ils eurent, имаше (имадоше).

Passé indéfini. (Прош. несвршено).

J'ai	} я самъ eu, ты си онъ е	} имао,	nous avons	} мы смо eu, вы сте они су	} имали.
tu as			vous avez		
il a			ils ont		

Passé antérieur. (Прош. предходно).

Jeus	} я быя eu, ты быяше онъ быяше	} имао,	nous eûmes	} мы быясмо eu, вы быясте они быяу	} имали.
tu eus			vous eûtes		
il eut			ils eurent		

Plus-que-parfait. (Давнопрошавше).

J'avais	} я самъ eu, ты си онъ е	} было имао,	nous avions	} мы смо eu, вы сте они су	} были имали.
tu avais			vous aviez		
il avait			ils avaient		

Futur. (Будуће).

J'aurai, има (ти о) ћу,	} nous aurons, има (ти о) ћемо,	
tu auras, има (ти о) ћешъ,		vous aurez, има (ти о) ћете,
il aura, има (ти о) ће,		ils auront, има (ти о) ћеду.

Futur antérieur. (Буд. предходно).

J'aurai	} будемъ eu, будешъ буде	} имао,	nous aurons	} будемо eu, будете буду	} имали.
tu auras			vous aurez		
il aura			ils auront		

Conditionnel. (Условно накл.).

Présent.

J'aurais, я бы имао.	} nous aurions, мы бы имали,	
tu aurais, ты бы имао,		vous auriez, вы бы имали,
il aurait, онъ бы имао,		ils auraient, они бы имали.

Conditionnel passé.

J'aurais	} eu,	я	} бы имао,		nous aurions	} eu,	мы	} бы имам.
tu aurais		ты			vous auriez		вы	
il aurait		онъ			ils auraient		они	

Каже се такође и j'eusse, tu eusses, il eût eu ; — nous eussions, vous eussiez, ils eussent eu.

Impératif. (Повелително.)

Aie, имай,
qu'il ait, да има,

ayons, имаймо,
ayez, имайте,
qu'ils aient, да имаю.

Subjonctif. (Сослагателно.)

Présent ou Futur.

Que j'aie, да имамъ,
que tu aies, да имашъ,
qu'il ait, да има,

que nous ayons, да имамо,
que vous ayez, да имате,
qu'ils aient, да имаю.

Imparfait.

Que j'eusse, да имађа,
que tu eusses, да имађаше,
qu'il eût, да имађаше,

que nous eussions, да има-
ђасмо,
que vous eussiez, да има-
ђасте,
qu'ils eussent, да имађау.

Passé.

Que j'aie eu, да самъ имао,
que tu aies eu, да си имао,
qu'il ait eu, да е имао.

que nous ayons eu, да смо
имали,
que vous ayez eu, да сте
имали,
qu'ils aient eu, да су имали.

Plus-que-parfait.

Que j'eusse eu, да самъ было имао,	que nous eussions eu, да смо были имали,
que tu eusses eu, да си было имао,	que vous eussiez eu, да сте были имали,
qu'il eût eu, да е было имао.	qu'ils eussent eu, да су бы- ли имали.

Infinitif. (Неопредѣлено).

Présent.

Passé.

Avoir, имати.

Avoir eu, имати.

Participe. (Причастіе).

Présent.

Passé.

Ayant, имающій.

Eu, ayant eu, имао, имавшій.

СПОМАГАТЕЛНЫЙ ГЛАГОЛЬ être.

Indicatif.

Présent.

Je suis, есамъ (самъ),	nous sommes, есмо (смо),
tu es, еси (си),	vous êtes, есте (сте),
il или elle est, есть (е),	ils или elles sont, есу (су).

Imparfait.

J'étais, быя (бя),	nous étions, быясмо (бясмо),
tu étais, быяше (бяше),	vous étiez, быясте (бясте),
il était, быяше (бяше),	ils étaient, быя'у (бя'у).

Passé défini.

Je fus, я бы̀,	nous fûmes, мы бысмо,
tu fus, ты бы̀,	vous fûtes, вы бысте,
il fut, онъ бы̀,	ils furent, они быше.

Passé indéfini.

J'ai	} été,	я самъ	} было,	nous avons	} été,	мы смо	} были.
tu as		ты си		vous avez		вы сте	
il a		онъ е		ils ont		они су	

Passé antérieur.

J'eus	} été,	быа'	} было,	nous eûmes	} été,	быасмо	} были.
tu eus		быаше		vous eûtes		быасте	
il eut		быаше		ils eurent		быа'у	

Plus-que-parfait.

J'avais	} été,	я самъ	} веһъ быо,	nous avions	} été,	мы смо	} веһъ были.
tu avais		ты си		vous aviez		вы сте	
il avait		онъ е		ils avaient		они су	

Futur.

Je serai,	бы (ти) һу,	nous serons,	бы (ти) һемо,
tu seras,	бы (ти) һешъ,	vous serez,	бы (ти) һете,
il sera,	бы (ти) һе,	ils seront,	бы (ти) һе.

Futur antérieur.

J'aurai	} été,	будемъ	} было,	nous aurons	} été,	будемо	} были.
tu auras		будешъ		vous aurez		будете	
il aura		буде		ils auront		буду	

Conditionnel.

Présent.

Je serais,	я	} бы было,	nous serions,	мы	} бы были.
tu serais,	ты		vous seriez,	вы	
il serait,	онъ		ils seraient,	они	

Passé.

J'aurais	} été,	я	} бы веһъ быо,	nous aurions	} été,	мы	} бы веһъ были.
tu aurais		ты		vous auriez		вы	
il aurait		онъ		ils auraient		они	

Каже се такође: j'eusse, tu eusses, il eût été; — nous eussions, vous eussiez, ils eussent été.

Impératif.

Sois, буди, qu'il soit, да буде,		soyons, будимо, soyez, будите, qu'ils soient, да буду.
-------------------------------------	--	--

Subjonctif.

Présent ou Futur.

Que je sois, да есамъ, самъ, que tu sois, да еси, си, qu'il soit, да есть, е,		que nous soyons, да есмо, смо, que vous soyez, да есте, сте, qu'ils soient, да есу, су.
---	--	---

Imparfait.

Que je fusse, да быя, que tu fusses, да быяше, быше, qu'il fût, да быяше, быше,		que nous fussions, да быя- смо, бысмо, que vous fussiez, да быясте, бясте, qu'ils fussent, да быя'у, бя'у.
--	--	--

Passé.

Que j'aie que tu aies qu'il ait	} да самъ } да си } да е	} бы,		que nous ayons que vous ayez qu'ils aient	} да смо } été, да сте } да су	} бы.
---------------------------------------	--------------------------------	-------	--	---	--------------------------------------	-------

Plus-que-parfait.

Que j'eusse été, да самъ веһъ быо, que tu eusses été, да си веһъ быо, qu'il eût été, да е веһъ быо,		que nous eussions été, да смо веһъ были, que vous eussiez été, да сте веһъ были, qu'ils eussent été, да су веһъ были.
---	--	--

I n f i n i t i f.

Présent.

Être, бывати.

Passé.

Avoir été, были.

Participe.

Présent.

Étant, бывающій,

Passé.

Été, ayant été, было, бывшій, бывао.

Г Л А Г О Л И П Р А В И Л Н И,
(des verbes reguliers).

П Р В О С П Р Е З А Н Ъ,

на ег (aimer, любить.)

Indicatif. (Изявительно.)

Présent. (Настояще.)

Singulier.

Pluriel.

J'aime, любимъ,
tu aimes, любишь,
il или elle aime, люби,

nous aimons, любимо,
vous aimez, любите,
ils или elles aiment, любе.

Im parfait. (Полупрошавше.)

J'aimais, любля,
tu aimais, любляше,
il aimait, любляше,

nous aimions, люблясмо,
vous aimiez, люблясте,
ils aimaient, любляу.

Passé défini. (Прошавше свршено.)

J'aimai, люби,
tu aimas, люби,
il aima, люби,

nous aimâmes, любисмо,
vous aimâtes, любисте,
ils aimèrent, любисше.

Passé indéfini. (Прош. несвршено.)

J'ai	} aimé,	я самъ	} Любю.		nous avons	} aimé,	мы смо	} Любили.
tu as		ты си		vous avez	вы сте			
il a		онъ е		ils ont	они су			

Passé antérieur. (Прош. предходно.)

J'eus aimé, я быя' любю,		Nous eûmes aimé, мы быя- смо любили,
tu eus aimé, ты быяше любю,		Vous eûtes aimé, вы быясте любили,
il eut aimé, онъ быяше любю,		ils eurent aimé, они быяю любили,

Plus-que-parfait. (Давнопрошавше.)

J'avais aimé, я самъ быю любю.		nous avions aimé, мы смо были любили,
tu avais aimé, ты си быю любю,		vous aviez aimé, вы сте были любили,
il avait aimé, онъ е быю любю.		ils avaient aimé, они су бы- ли любили.

Futur. (Будуће.)

J'aimerai, люби (ти) ѱу,		nous aimerons, люби(ти) ѱемо
tu aimeras, любя (ти) ѱешъ,		vous aimerez, любя(ти) ѱете,
il aimera, люби (ти) ѱе,		ils aimeront, люби(ти) ѱе.

Futur antérieur. (Будуће предходно.)

J'aurai aimé, кадъ будемъ любю,		nous aurons aimé, кадъ бу- демо любили,
tu auras aimé, кадъ будешъ любю,		vous aurez aimé, кадъ бу- дете любили,
il aura aimé, кадъ буде лю- бю,		ils auront aimé, кадъ буду любили.

Conditionnel. (Условно наклон.)**Présent.** (Настоеще.)

J'aimerais, я бы любю,	nous aimerions, мы бы любили,
tu aimerais, ты бы любю,	vous aimeriez, вы бы любили,
il aimerait, онъ бы любю,	ils aimeraient, они бы любили.

Passé. (Прошавше.)

J'aurais aimé, я бы было любю,	nous aurions aimé, мы бы были любили,
tu aurais aimé, ты бы было любю,	vous auriez aimé, вы бы были любили,
il aurait aimé, онъ бы было любю,	ils auraient aimé, они бы были любили.

Може се и казати: j'eusse aimé, tu eusses aimé, il eût aimé, nous eussions aimé, vous eussiez aimé, ils eussent aimé.

Impératif. (Повелително.)

Aime, люби,	aimons, любимо,
qu'il aime, да люби,	aimez, любите,
	qu'ils aiment, да любе.

Subjonctif. (Сослагателно.)**Présent ou Futur.** (Настоеще или Будуше.)

Que j'aime, да любимъ,	que nous aimions, да любимо,
que tu aimes, да любишь,	que vous aimiez, да любите,
qu'il aime, да люби,	qu'ils aiment, да любе.

Im parfait. (Полупрошавше.)

Que j'aimasse, да любля,	que nous aimassions, да люблясмо,
que tu aimasses, да дубляше,	que vous aimassiez, да люблясте,
qu'il aimât, да любляше,	qu'ils aimassent, да любляу.

Passé. (Прошавше.)

Que j'aie aimé, да самъ любіо,	que nous ayons aimé, да смо любили,
que tu aies aimé, да си любіо,	que vous ayez aimé, да сте любили,
qu'il ait aimé, да в любіо,	qu'ils aient aimé, да су любили.

Plus-que-parfait. (Давнопрошавше.)

Que j'eusse aimé, да самъ было любіо,	que nous eussions aimé, да смо были любили,
que tu eusses aimé, да си было любіо,	que vous eussiez aimé, да сте были любили,
qu'il eût aimé, да в было любіо,	qu'ils eussent aimé, да су были любили.

Infinitif. (Неопредѣлено.)

Présent. (Настоѣше.) **Passé.** (Прошавше.)

Aimer, любити. || Avoir aimé.

Participe. (Причастіе.)**Présent.****Passé.**

Aimant, любеһій.

|| Aimé, aimée, ayant aimé, любіо, любила, любивши-а.

Тако се спрежу и глаголи: chanter (певати), danser (танцовати), donner (давати), demander (пытати), frapper (куцати), porter (носити), parler (говорити), aborder

(приступити), *marcher* (одити), *chercher* (тражити), *former* (ображавати, правити), *autoriser* (уважавати), *flatter* (ласкати), *dédaigner* (презирати).

ПРИМЪЧАНІЯ

О НЪКИМЪ ГЛАГОЛИМА ПРВОГА СПРЕЗАНЯ,
(*observations sur certains verbes de la première conjugaison.*)

1) У глаголима, кои се свршую на *ger*, после *g* мора свагда слѣдовати едно *e* безгласно предъ *a* и *o*, да бы се (*g*) као ж изговарало; као н. п. *nous partageons*, мы делимо; *je mangeais*, я ѣѣа; *il jugea*, онъ е судіо.

Тако се спрежу: *abrégér* (скратити), *affligér* (уцвелити), *allongér* (продужити), *arrangér* (устроить), *dédommager* (накнадити), *ménager* (тећи иманъ, штедити), *nager* (пливати), *plongér* (загнюрити, потопити), *gagner* (уредити), *gavager* (разорити), *saccager* (опустошити) и т. д.

2) Глаголи, кои се у неопредѣленомъ свршую на *eler* или *eter*, не удвояваю нигди *l* и *t* осимъ предъ безгласнимъ *e*; н. п. *j'appelle*, (я зовемъ), *j'appellerai*, *qu'il jette*, (некъ бацы), *il jeterait* и т. д. Тако се спреже:

Acheter (куповати), *cacheter* (запечатити), *empaquetéer* (замотати), *amonceler* (нагомилати), *atteler* (упрегнути), и т. д.

Примѣчаніе. Ово примѣчаніе не односи се на глаголе *céler* (танти), *révéler* (одкрити), *empiéter* (присвоити неправедно), *végéter* (прозябавати), и т. д. кои не удвояваю ништа, ербо се не окончаваю на *eler*, него на *éler*; н. п. *je cèle*, (танмъ) *je révèle* (одкривамъ), и т. д.

3) Глаголи, кои се у причастію садашнѣгъ времена свршую на *iant*, узимаю два *i* у првомъ и дру-

гомъ лицу скоропрош. врем. наклоненія изявит. у числу множественномъ; а тако у настоѣщемъ врем. желат. накл. н. п. priant, liant, — nous priions, vous priez, que nous lions, и т. д. Тако се спрежу:

Allier (союзити), amplifier (распространити), apprécier (оценити), associer (содружити).

4) Глаголи кои се свршую у причастию садашн. врем. на уant, у зимаю у скоропрош. врем. изяви. првом' и другом' лицу множественог' после у едно i; а тако исто у сослагателном' настоѣщем' врем.; н. п. rayant, — nous rayions; — que nous rayions. Мложина овы глагола меняю у на i предъ безгласнымъ e; н. п. je ploie; tu raigerais, и т. д.

Примѣчаніе. Правило подъ 3 и 4, за прво спрезанѣ положено, важи такође и за глаголе осталь спрезаня.

5) Глаголи окончаваюћи се у неопредѣленном' на éer, у зимаю два e едно за другимъ у настоѣщем' изявит.; у будућ. простом', у настоѣщем' услов., у повелителном', у настоѣщ. сослагателног' и причастию прошлог' врем. у мужком'; н. п. je crée, я стварамъ, tu crées; — je créerai, je créerais; — crée, и т. д. У причастию прош. врем. у женском' у зимаю пакъ три e; н. п. une proposition agréée, приимито предложеніе. — Тако се спрежу:

Créer (створити), гесcréer (развеселити), suppléer (допунити) и т. д.

ДРУГО СПРЕЗАНЪ

на іг. (finir, свршивати).

Indicatif.

Présent.

Je finis, свршуетъ		nous finissons, свршуето,
tu finis, свршуетъ,		vous finissez, свршуете,
il или elle finit, свршует,		ils, elles finissent, свршуют.

Imparfait.

Je finissais, свршива,		nous finissions, свршивасмо,
tu finissais, свршиваше,		vous finissiez, свршивасте,
il finissait, свршиваше,		ils finissaient, свршива'у.

Passé défini.

Je finis, сврши,		nous finîmes, свршисмо,
tu finis, сврши,		vous finîtes, свршисте,
il finit, сврши,		ils finirent, свршише.

Passé indéfini.

J'ai	} я самъ	} свршио,		nous avons	} мы смо	} сврши-
tu as	} fini, ты си	} свршио,		vous avez	} fini, вы сте	} сврши-
il a	} онъ е	} свршио,		ils ont	} fini, они су	} сврши-
						ли.

Passé antérieur.

J'eus	} быя'	} свршио,		nous eûmes	} быясмо	} сврши-
tu eus	} fini, быяше	} свршио,		vous eûtes	} fini, быясте	} сврши-
il eût	} быяше	} свршио,		ils eurent	} быя'у	} сврши-
						ли.

Plus-que-parfait.

J'avais fini, быо самъ свршио,		nous avions fini, были смо свршили,
tu avais fini, быо си свршио,		vous aviez fini, были сте свршили,
il avait fini, быо е свршио,		ils avaient fini, были су свршили.

F u t u r.

Je finirai, свршићу,	nous finirons, свршићемо,
tu finiras, свршићешъ,	vous finirez, свршићете,
il finira, свршиће,	ils finiront, свршиће.

F u t u r a n t é r i e u r.

J'aurai fini, кадъ будемъ свршио,	nous aurons fini, кадъ буде- мо свршили,
tu auras fini, кадъ будешъ свршио,	vous aurez fini, кадъ буде- те свршили,
il aura fini, кадъ буде свр- шио,	ils auront fini, кадъ буду свршили.

C o n d i t i o n n e l.

P r é s e n t.

Je finirais, я бы свршио,	nous finirions, мы бы свр- шили,
tu finirais, ты бы свршио,	vous finiriez, вы бы свр- шили,
il finirait, онъ бы свршио,	ils finiraient, они бы свршили.

P a s s é.

J'aurais fini, я бы было свр- шио,	nous aurions fini, мы бы были свршили,
tu aurais fini, ты бы было свршио,	vous auriez fini, вы бы бы- ли свршили,
il aurait fini, онъ бы было свршио,	ils auraient fini, они бы бы- ли свршили.

У овом' времену каже се такође: j'eusse, tu eusses, il eût fini. и т. д.

I m p é r a t i f.

Finis, сврши,	finissons, свршимо,
qu'il finisse, да сврши,	finissez, свршите,
	qu'ils finissent, да сврше.

Subjonctif.

Présent ou Futur.

Que je finisse, да свршимъ,		que nous finissions, да свр- шимо,
que tu finisses, да свршишъ,		que vous finissiez, да свр- шите,
qu'il finisse, да сврши,		qu'ils finissent, да сврше.

Imparfait.

Que je finisse, да сврши́ва,		que nous finissions, да свр- ши́васмо,
que tu finisses, да сврши́- ваше,		que vous finissiez, да свр- ши́васте,
qu'il finit, да сврши́ваше,		qu'ils finissent, да сврши́ва'у.

Passé.

Que j'aie fini, да самъ свр- шио,		que nous ayons fini, да смо свршили,
que tu aies fini, да си свр- шио,		que vous ayez fini, да сте свршили,
qu'il ait fini, да є свршио,		qu'ils aient fini, да су свр- шили.

Plus-que-parfait.

Que j'eusse fini, да самъ было свршио,		que nous eussions fini, да смо были свршили,
que tu eusses fini, да си было свршио,		que vous eussiez fini, да сте были свршили,
qu'il eût fini, да є было свр- шио,		qu'ils eussent fini, да су бы- ли свршили.

Infinitif.

Présent.

Finir, свршивати.

Passé.

|| Avoir fini, свршити.

P a r t i c i p e s.

P r é s e n t.

P a s s é.

Finissant, свршуюћий.

Fini, finie, ayant fini, свршио, свршила; свршивао-ла; свр- шившій-а.

Тако се спрежу глаголи avertir (увѣдомити), guérir (лечити), ensevelir (закопати), unir (соєдинити), ternir (помрачити), embellir (украсити, нажитити), adoucir (ублажити), punir (казнити), enrichir (обогатити), и т. д.

П Р И М Ъ Ч А Н І Я

ЗА НЪКЕ ГЛАГОЛЕ ВТОРОГЪ СПРЕЗАНЯ,
(observations sur certains verbes de la seconde conjugaison.)

1) Глаголь bénir (благословити) има два причастія прош. 1. bénit, bénite, кое означава освећено (што) чрезъ обрядъ црковный; н. п. de l'eau bénite, вода благословена; du pain bénit, лебаць благословеный; 2. béni, bénie, кое има сва друга значенія глагола; н. п. peuple béni de Dieu, народъ благословеный Богомъ; famille bénie du ciel, фамилія благословена небомъ.

2) Haïr (мрзити), има две точке надъ і у целомъ спрезаню, изузимаюћи три лица настоєћег' изявительног' у единственом'; н. п. je hais, tu hais, il hait; в друго лице единственог' у повелит. hais.

3. Глаголь fleurir (цветати), фігурически употребљънь, кадъ се сирѣчь говори о благостоянію каквог' царства, наука' и т. д. има florissait у скоропрош. изявительног', и florissant у причастію садашнѣг', н. п. L'empire des Assyriens florissait à cette époque; alors les sciences florissant en Egypte.

ТРЕЊЕ СПРЕЗАНЪ

на оіг. (Recevoir, примати.)

Indicatif.

Présent.

Je reçois, примаѣ,	nous recevons, примамо,
tu reçois, примашѣ,	vous recevez, примате,
il ou elle reçoit, прима,	ils, elles reçoivent, примаю.

Imparfait.

Je recevais, прима',	nous recevions, примасмо,
tu recevais, примаше,	vous receviez, примасте,
il recevait, примаше,	ils recevaient, прима'у.

Passé défini.

Je reçus, прѣми,	nous reçûmes, примисмо,
tu reçus, прѣми,	vous reçûtes, примисте,
il reçut, прѣми,	ils reçurent, примише.

Passé indéfini.

J'ai	} я самъ	} приміо.	nous avons	} геѣу,	} мы смо	} примили.				
tu as							} геѣу,	} ты си	vous avez	} вы сте
il a										

Passé antérieur.

J'eus	} геѣу,	} быя'	} приміо,	nous eûmes	} геѣу,	} быясмо	} примили.			
tu eus								} быяше	vous eûtes	} быясте
il eut										

Plus-que-parfait.

J'avais	} геѣу,	} быо самъ	} приміо,	nous avions	} геѣу,	} были смо	} примили.			
tu avais								} быо си	vous aviez	} были сте
il avait										

F u t u r.

Je recevrai, примићу,		nous recevrons, примићемо,
tu recevras, примићешъ,		vous recevrez, примићете,
il recevra, примиће,		ils recevront, примиће.

F u t u r a n t é r i e u r.

J'aurai reçu, кадъ будемъ примію,		nous aurons reçu, кадъ бу- демо примили,
tu auras reçu, кадъ будешъ примію,		vous aurez reçu, кадъ бу- дете примили,
il aura reçu, кадъ буде примію,		ils auront reçu, кадъ буду примили.

C o n d i t i o n n e l.

P r é s e n t.

Je recevrais, я бы	} примію,	nous recevriions, мы бы	} прим.ли.
tu recevrais, ты бы		vous recevriez, вы бы	
il recevrait, онъ бы		ils recevraient, они бы	

P a s s é.

J'aurais	} геџу,	} я бы	} бы	} примію,		nous aurions	} геџу,	} мы бы	} был при-			
tu aurais						} ты бы				} вы бы	} вы бы	} м.ли.
il aurait												

Каже се иначе и j'eusse, tu eusses, il eût reçu
и т. д.

I m p é r a t i f.

Reçois, прими.		recevons, примимо,
Qu'il reçoive, да прими,		recevez, примите,
		qu'ils reçoivent, да приме.

Subjonctif.

Présent ou Futur.

Que je reçoive, да примимъ,	que nous recevions, да примимо,
que tu reçoives, да примишъ,	que vous receviez, да примите,
qu'il reçoive, да прими,	qu'ils reçoivent, да приме.

Imparfait.

Que je reçusse, да прима',	que nous reçussions, да примасмо,
que tu reçusses, да примаше,	que vous reçussiez, да примасте,
qu'il reçût, да примаше,	qu'ils reçussent, да прима'у.

P a s s é.

Que j'aie	} да самъ } приміо,	que nous ayons	} да смо } примли.		
que tu aies		реçu, да си		que vous ayez	реçu, да сте
qu'il ait		да є		qu'ils aient	да су

Plus - que - parfait.

Que j'eusse	} да самъ } приміо,	que nous eussions	} да смо } примли.		
que tu eusses		реçu, да си		que vous eussiez	реçu, да сте
qu'il eût		да є		qu'ils eussent	да су

Infinitif.

Présent.

Recevoir, примати.

Passé.

|| Avoir reçu, примити.

Participe.

Présent.

Recevant, примаюћій.

Passé.

|| Reçu, reçue, ayant reçu, приміо-ла, примившіі.

Тако се спрежу глаголи: apercevoir (опазити), concevoir (поняти), percevoir (сабирати приходе), devoir (морати), redevoir (остати дужанъ) и т. д.

П Р И М Ъ Ч А Н І Я

О НѢКИМЪ ГЛАГОЛИМА ТРЕЪЕГЪ СПРЕЗАНЯ,
(observations sur certains verbes de la troisième conjugaison.)

По треѣм' спрезаню спрежу се само они глаголи, кои се на evoir свршую, иначе су сви, кои се на oir окончаваю, неправилни; као: voir (видити), savoir (знати). Devoir (дуговати) и redevoir узимаю accent circonflex (^) у причастию муж. рода у единственном: dû, redû.

Ч Е Т В Р Т О С П Р Е З А Н Ъ

на ге. (Rendre, враћати.)

Indicatif.

Présent.

Je rends, враћамъ,	nous rendons, враћамо,
tu rends, враћашъ,	vous rendez, враћате,
il ou elle rend, враћа,	ils ou elles rendent, враћаю.

Imparfait.

Je rendais, враћа́,	nous rendions, враћа́смо,
tu rendais, враћа́ше,	vous rendiez, враћа́сте,
il rendait, враћа́ше,	ils rendaient, враћа́у.

Passé défini.

Je rendis, вра́ти,	nous rendimes, вра́тисмо,
tu rendis, вра́ти,	vous rendites, вра́тисте,
il rendit, вра́ти,	ils rendirent, вра́тише.

Passé indéfini.

J'ai	} rendu,	я самъ	} вратіо,	nous avons	} rendu,	мы смо	} вратили.
tu as		ты си		vous avez		вы сте	
il a		онъ е		ils ont		они су	

Passé antérieur.

J'eus	} rendu,	быя'	} вратіо,	nous eûmes	} rendu,	быасмо	} вратили.
tu eus		быяше		vous eûtes		быясте	
il eut		быяше		ils eurent		быя'у	

Plus-que-parfait.

J'avais	} rendu,	я самъ	} вратіо,	nous avions	} rendu,	мы смо	} были	} вратили.
tu avais		ты си		vous aviez		вы сте		
il avait		онъ е		ils avaient		они су		

Futur.

Je rendrai,	врати (ти) ѣу,	nous rendrons,	вратиѣмо,
tu rendras,	врати (ти) ѣешъ,	vous rendrez,	вратиѣете,
il rendra,	врати (ти) ѣе,	ils rendront,	вратиѣеду.

Futur antérieur.

J'aurai	} rendu,	будемъ	} вратіо,	nous aurons	} rendu,	будемо	} вратили.
tu auras		(кадъ) будешъ		vous aurez		(кадъ) будете	
il aura		буде		ils auront		буду	

Conditionnel.

Présent.

Je rendrais,	я бы	} вратіо,	nous rendrions,	мы бы	} врати- тили.
tu rendrais,	ты бы		vous rendriez,	вы бы	
il rendrait,	онъ бы		ils rendraient,	они бы	

Passé.

J'aurais	} rendu,	я бы	} вратіо,	nous aurions	} rendu,	мы бы	} были	} вратили.
tu aurais		ты бы		vous auriez		вы бы		
il aurait		онъ бы		ils auraient		они бы		

Каже се такође: j'eusse, tu eusses, il eût rendu, и т. д.

Imperatif.

rends, врати, qu'il rende, да врати.		rendons, вратимо, rendez, вратите, qu'ils rendent, да врате.
---	--	--

Subjonctif.

Présent ou Futur.

Que je rende, да вратимъ, que tu rendes, да вратишь, qu'il rende, да врати,		que nous rendions, да вратимо, que vous rendiez, да вратите, qu'ils rendent, да врате.
---	--	--

Imparfait.

Que je rendisse, да враћа́, que tu rendisses, да враћа́ше, qu'il rendit, да враћа́ше,		que nous rendissions, да враћа́смо, que vous rendissiez, да враћа́сте, qu'ils rendissent, да враћа́у.
---	--	---

Passé.

Que j'aie } que tu aies } qu'il ait } rendu, да самъ } да си } да е } } вратио;		que nous ayons } que vous ayez } qu'ils aient } rendu, да смо } да сте } да су } } вратили.
---	--	---

Plus-que-parfait.

Que j'eusse } que tu eusses } qu'il eût } rendu, да самъ } да си } да е } } было вратио.		que nous eussions } que vous eussiez } qu'ils eussent } rendu, да смо } да сте } да су } } были врат.
--	--	---

Infinitif.

Présent.

Rendre, враћати.

Passé.

|| Avoir rendu, вратити.

Participe.

Présent.

Rendant, враћаюћий.

Passé.

Rendu, rendue, ayant rendu,
вратио, вратила, враћао-ла,
вратившій - а.

Тако се спрежу глаголи: attendre (чекати), entendre (слушати), suspendre (одложити), vendre (продавати), défendre (бранити), confondre (збунѣвати), gérandre (разсути), répondre (одговарати), tondre (стрићи), tordre (гнути) и т. д.

ПРИМЪЧАНІЯ

О НЪКИМЪ ГЛАГОЛИМА ЧЕТВРТОГЪ СПРЕЗАНЈА,
(observations sur certains verbes de la quatrième
conjugaison.)

Глаголи овогъ спрезанја, кои се на soudre или indre, окончаваю, у три лица единственогъ ds, ds, d, заменяю са s, s, t, н. п. je joins, tu joins, il joint (одъ joindre, союзити). Тако се спрежу: peindre (малати), craindre (бояти се), absoudre (разрешити), и т. д.

ВОПРОСИТЕЛНИ
СПРЕЖУЮЋИ СЕ ГЛАГОЛИ,
(des verbes conjugués interrogativement).

Indicatif.

Présent.

Aimer.

Aimé - je? любимъ ли?
aimes - tu? любишь ли?
aime - t - il или elle? люби ли?
aimons - nous? любимо ли?
aimez - vous? любите ли?
aiment - ils, elles? любе ли?

Finir.

finis - je? свршуетъ ли?
finis - tu? свршуешь ли?
finit - il или elle? свршуе ли?
finissons - nous? свршуемо ли?
finissez - vous? свршуете ли?
finissent - ils? свршую ли?

Im parfait.

Aimais - je ? любля ли ?	Finissais - je ? свршива ли ?
aimais - tu ? любляше ли ?	finissais - tu ? свршїваше ли ?
aimait - il ? любляше ли ?	finissait - il ? свршїваше ли ?
aimions - nous ? люблясмо ли ?	finissions - nous ? свршїва- смо ли ?
aimiez - vous ? люблясте ли ?	finissiez - vous ? свршївасте ли ?
aimaient - ils ? любля'у ли ?	finissaient - ils ? свршїва'у ли ?

Passé défini.

Aimai - je ? люби ли ?	Finis - je ? сврни ли ?
aimas - tu ? люби ли ?	finis - tu ? сврни ли ?
aima - t - il ? люби ли ?	finit - il ? сврни ли ?
aimâmes - nous ? любисмо ли ?	finîmes - nous ? свршисмо ли ?
aimâtes - vous ? любисте ли ?	finîtes - vous ? свршисте ли ?
aimèrent - ils ? любише ли ?	finirent - ils ? свршише ли ?

Passé indéfini.

Aie - je } as - tu } a - t - il }	aimé ? } aimé } aimé }	есамъ ли } еси ли } е ли }	любїо ? } любїо } любїо }	Ai - je } as - tu } a - t - il }	fini ? } fini } fini }	есамъ ли } еси ли } е ли }	свр- щїо ? } свр- щїо }
avons - nous } avez - vous } ont - ils }	aimé ? } aimé } aimé }	есмо ли } есте ли } есу ли }	любїли ? } любїли } любїли }	avons - nous } avez - vous } ont - ils }	fini ? } fini } fini }	есмо ли } есте ли } есу ли }	сврши- ли ? } сврши- ли }

Plus-que-parfait.

Avais - je } avais - tu } avait - il }	aimé ? } aimé } aimé }	есамъ ли } еси ли } е ли }	быо } быо } быо }	любїо ? } любїо } любїо }	Avais - je } avais - tu } avait - il }	fini ? } fini } fini }	есамъ ли } еси ли } е ли }	быо } быо } быо }	свр-сврщїо ? } свр-сврщїо } свр-сврщїо }
avions - nous } aviez - vous } avaient - ils }	aimé ? } aimé } aimé }	есмо ли } есте ли } есу ли }	были } были } были }	любїли ? } любїли } любїли }	avions - nous } aviez - vous } avaient - ils }	fini ? } fini } fini }	есмо ли } есте ли } есу ли }	были } были } были }	свр-сврщїо ? } свр-сврщїо } свр-сврщїо }

F u t u r.

Aimerai - je? оhy ли	} Любити?	Finirai - je? оhy ли	} свршити?
aimeras - tu? оhешъ ли		finiras - tu? оhешъ ли	
aimera - t - il? оhe ли		finira - t - il? оhe ли	
aimerons - nous? оhемо ли		finirons - nous? оhемо ли	
aimerez - vous? оhете ли		finirez - vous? оhете ли	
aimeront - ils? оhеду ли		finiront - ils? оhеду ли	

F u t u r a n t é r i e u r.

aurai - je	} aimé? Люблю?	будемъ ли	} fini? свршио?	Aurai - je	} будемъ ли		
auras - tu				} будешъ ли		Auras - tu	} будешъ ли
aura - t - il						} буде ли	
aurons - nous	} aimé? Любили?	будемо ли	} fini? свршили?	Aurons - nous	} будемо ли		
aurez - vous				} будете ли		Aurez - vous	} будете ли
auront - ils						} буду ли	

C o n d i t i o n n e l.

P r é s e n t.

Aimerais - je?	} бы л' любю?	Finirais - je?	} бы л' свршио?
aimerais - tu?		finirais - tu?	
aimerait - il?		finirait - il?	
aimerions - nous?	} бы л' лю- были?	finirions - nous?	} бы л' сврши- ли?
aimeriez - vous?		finiriez - vous?	
aimeraient - ils?		finiraient - ils	

P a s s é.

Aurais - je	} aimé? бы ли быо любю?	} fini? бы л' быо свршио?
aurais - tu		
aurait - il		
aurions - nous	} aimé? бы л' были любили?	} fini? бы л' были свршили?
auriez - vous		
auraient - ils		

Каже се такође: eussé - je, eusses - tu, eût - il, — eussions - nous, eussiez - vous, eussent - ils aimé? fini?

Indicatif.

Présent.

Recevoir.

Rendre.

Reçois - je ? добивамъ ли ?
 reçois - tu ? добивашъ ли ?
 reçoit - il ? добива ли ?
 recevons - nous ? добивамо ли ?
 recevez - vous ? добивате ли ?
 reçoivent - ils ? добиваю ли ?

Rends - tu ? враћашъ ли ?
 rends - il ? враћа ли ?
 rendons - nous ? враћамо ли ?
 rendez - vous ? враћате ли ?
 rendent - ils ? враћаю ли ?

Imparfait.

Recevais - je ? добѣва ли ?
 recevais - tu ? добѣваше ли ?
 recevait - il ? добѣваше ли ?
 recevions - nous ? добѣвасмо ли ?
 receviez - vous ? добѣвасте ли ?
 recevaient - ils ? добѣвају ли ?

Rendais - je ? враћа' ли ?
 rendais - tu ? враћаше ли ?
 rendait - il ? враћаше ли ?
 rendions - nous ? враћасмо ли ?
 rendiez - vous ? враћасте ли ?
 rendaient - ils ? враћају ли ?

Passé défini.

Reçus - je ? доби ли ?
 reçus - tu ? доби ли ?
 reçut - il ? доби ли ?
 reçûmes - nous ? добисмо ли ?
 reçûtes - vous ? добисте ли ?
 reçurent - ils ? добише ли ?

Rendis - je ? врати ли ?
 rendis - tu ? врати ли ?
 rendit - il ? врати ли ?
 rendîmes - nous ? вратисмо ли ?
 rendîtes - vous ? вратисте ли ?
 rendirent - ils ? вратише ли ?

Passé indéfini.

Ai - je }
 as - tu }
 a - t - il }
 avons - nous }
 avez - vous }
 ont - ils }

reçu }
 reçu }
 reçu }
 reçu }
 reçu }

е самъ ли }
 е си ли }
 е ли }
 е смо ли }
 е сте ли }
 е су ли }

добіо ? }
 доби ? }
 добили ? }

Ai - je }
 as - tu }
 a - t - il }
 avons - nous }
 avez - vous }
 ont - ils }

rendu }
 rendu }
 rendu }
 rendu }
 rendu }

е самъ ли }
 е си ли }
 е ли }
 е смо ли }
 е сте ли }
 е су ли }

вратио ? }
 врати ? }
 вратили ? }

Plus-que-parfait.

Avais - je	} reçu ?	есамъ ли	} было до- бίο ?	Avais - je	} rendu ?	есамъ ли	} было вратио ?
avais - tu		еси ли		avais - tu		еси ли	
avait - il		е ли		avait - il		е ли	
avions-nous	} reçu ?	есмо ли	} были до- били ?	avions-nous	} rendu ?	есмо ли	} были вра- тили ?
aviez - vous		есте ли		aviez - vous		есте ли	
avaient - ils		есу ли		avaient - ils		есу ли	

Futur.

Recevrai - je ?	} добити ?	оһу ли	Rendrai - je ?	} вратити ?	оһу ли
recevras - tu ?		оһешъ ли	Rendras - tu ?		оһешъ ли
recevra - t - il ?		оһе ли	rendra - t - il ?		оһе ли
recevrons-nous ?		оһемо ли	rendrons-nous ?		оһемо ли
recevrez - vous ?		оһете ли	rendrez - vous ?		оһете ли
recevront - ils ?		оһеду ли	rendront - ils ?		оһеду ли

Futur antérieur.

Aurai - je	} reçu ?	будемъ ли	} добіо ?	Aurai - je	} rendu ?	будемъ ли	} вратио ?
auras - tu		будешъ ли		auras - tu		будешъ ли	
aura - t - il		буде ли		aura - t - il		буде ли	
aurons-nous	} reçu ?	будемо ли	} добили ?	aurons-nous	} rendu ?	будемо ли	} вратили ?
aurez - vous		будете ли		aurez - vous		будете ли	
auront - ils		буду ли		auront - ils		буду ли	

Conditionnel.

Présent.

Recevrais - je ?	} был' добіо ?	Rendrais - je ?	} был' вратио ?		
recevrais - tu ?		recevrait - il ?		rendrais - tu ?	rendrait - il ?
recevrions - nous ?		recevriez - vous ?		recevraient - ils ?	rendrions - nous ?
	} был' до- били ?		} был' вра- тили ?		

P a s s é.

Aurais - je	} reçu ?	бы л' было до- био ?	Aurais - je	} rendu ?	бы л' было вра- тио ?
aurais - tu			aurais - tu		
aurait - il			aurait - il		
aurions-nous	} reçu ?	бы л' были добили ?	aurions-nous	} rendu ?	бы л' были вратили ?
auriez - vous			auriez - vous		
auraient - ils			auraient - ils		

Каже се такође: eussé-je, eusses-tu, eût-il, — eussions-nous, eussiez-vous, eussent-ils reçu? rendu?

По овой таблицы види се:

1. Да се нека времена неупотребљаваю вопросително; такова су: прошавше предходно, повелително, времена сослагателног' и неопред. наклоненія.

2. Да глаголь rendre (враћати) неупотребљава се вопросително у првомъ лицу единст. у настоѣщемъ изъявительномъ; а то исто важи и о свима глаголима, кои у истомъ времену и лицу немаю выше до еданъ слогъ. Обычай дакле недопушта другчіе казати, осимъ чрезъ израженія: est-ce que je rends? (враћамъ ли я?) est-ce que je prends? (узимамаъ ли я?) и т. д. Но и пакъ уобычаило се fais-je? (чинимъ ли я?) dois-je (морамъ ли?) vois-je (видимъ ли?) suis-je (бсамъ ли?) vais-je (идемъ ли?)

3. Да, кадъ се глаголь свршуе чрезъ самогласно, подлогъ il, elle, on, мора предходити писмо t ради благогласія, коѣ се меће међу две союзне черте; н. п. aime-t-il? aime-t-elle? a-t-on aimé? и т. д.

4. Да е безгласно, на коѣ се глаголь свршуе, променюе се предъ мѣстоименіемъ је у затворено é; н. п. aimé-je? eussé-je aimé?

О ОБРАЖАВАНЮ ВРЕМЕНА, (FORMATION DES TEMPS).

Времена се деле на коренна и производна. Коренна су она, изъ кои' се сва остала образу; ный има петъ:

1. Садашиѣ неопредѣленогъ,
2. Причастіе настоѣгъ,
3. Причастіе прошлогъ,
4. настоѣе изъвителногъ и
5. Свршено прошавшегъ времена.

Изъ садашиѣгъ неопредѣленогъ образу се два времена:

1. Будуѣе просто, чрезъ промену г, ге или оіг на гаі; н. п. aimer, j'aimerai; rendre, je rendrai; reservoir, je reservoirai.

2. Условно садашиѣ, чрезъ промену г, ге, или оіг на гаіs, н. п. aimer, j'aimerais; rendre, je rendrais; reservoir, je reservoirais.

Изъ причастія настоѣ. вр. изображаваю се три времена:

1. Три лица множественогъ у настоѣемъ изъвителногъ, променомъ ant на ons, на ez и на ent; н. п. donnant, nous donnons, vous donnez, ils donnent; finissant, nous finissons, vous finissez, ils finissent и т. д.

2. настоѣе желателногъ, променомъ ant на e, н. п. aimant, que j'aime; finissant, que je finisse, rendant, que je rende. Изъзимаю се глаголи треѣгъ спрезаня, кои меняю evant на oive, н. п. apercevant, que j'aperçois.

3. Скоропрошавше изъвителногъ, променомъ ant на ais: donnant, je donnais, finissant, je finissais и т. д.

Изъ причастія пропавшегъ праве се сва сложена времена, посредствомъ глагола *avoir* или *être*, н. п. *j'ai estimé* (я самъ почествовао), *je suis estimé*; *il avait fini, il était fini* и т. д.

Изъ настоѣщегъ изявительногъ ображава се повелително, изоставляяѣмъ мѣстоименія, кое служи на место подлога, н. п. *je donne, donne*; *nous donnons, donnons* и т. д.

Прошавше свршено прави скоро прошавше желателногъ, чрезъ промену *ai* на *asse* у првомъ склоненію, и чрезъ додаванѣ *se* у друга сва три склоненія, н. п. *je donnai, que je donasse; je finis, que je finisse; je reçus, que je reçusse*; и т. д.

ГЛАГОЛИ НЕПРАВИЛНИ И НЕДОСТАТОЧНИ,

(DES VERBES IRREGULIERS ET DEFECTIFS).

При овима, кадъ едно одъ коренны времена нейма, то и сва остала времена, коя се изъ нѣга производе равно мораю недостаати. Тако *absoudre* (отрѣшити), неимаюћи прошавшегъ свршеногъ нема ни полупрошавшегъ сослагателногъ.

TEMPS PRIMITIFS. (ВРЕМЕНА КОРЕННА.)				
Présent de l'infinif. Настоеће неопредѣ- леног'.	Participe présent. Причастіе настоеће.	Participe passé. Причастіе прошло'.	Présent de l'indicatif. Настоеће изявителн.	Passé dé- fini. Прошавш. свршено.
П Р В О				
Aller, ићи.	Allant, идућій.	Allé, иш'о.	Je vais, идемъ	J'allai, идо'
Envoyer, послати.	Envoyant, шилюћій.	Envoyé, послао.	J'envoie, шилѣмъ.	J'envoyai, пасла'.
Д Р У Г О				
Acquérir, набавляти.	Acquérant.	Acquis.	J'acquiers.	J'acquis.
Bouillir, врити.	Bouillant.	Bouilli.	Je bous.	Je bouillis.
Courir, трчати.	Courant.	Couru.	Je cours.	Je courus.
Cueillir, узабрати.	Cueillant.	Cueilli.	Je cueille.	Je cueillis.
Dormir, спавати.	Dormant.	Dormi.	Je dors.	Je dormis.
Failir, погрешити.	Failant.	Faili.	Je faux.	Je failis.
Fuir, бѣжити.	Fuyant.	Fui.	Je fuis.	Je fuis.
Mentir, лагати.	Mentant.	Menti.	Je mens.	Je mentis.
Mourir, умрети.	Mourant,	Mort.	Je meurs.	Je mourus.
Offrir, представити.	Offrant.	Offert.	J'offre.	J'offris.
Ouvrir, отворити.	Ouvrant.	Ouvert.	J'ouvre.	J'ouvris.
Partir, одлазити.	Partant.	Parti.	Je pars.	Je partis.
Sentir, чувствовати.	Sentant.	Senti.	Je sens.	Je sentis.
Sortir, излазити.	Sortant.	Sorti.	Je sors.	Je sortis.
Tenir, држати.	Tenant.	Tenu.	Je tiens.	Je tins.
Tressaillir, дрктати.	Tressail- lant.	Tressailli.	Je tressail- le.	Je tressail- lis.
Venir, долазити.	Venant.	Venu.	Je viens.	Je vins.
Vêtir, облачити.	Vêtant.	Vêtu.	Je vêts.	Je vêtis.

TEMPS DÉRIVÉS. (ВРЕМЕНА ПРОИЗВОДНА.)

КОЯ СЕ СПРЕЖУ НЕПРАВИЛНО У КОРЕННЫМЪ ВРЕ-
МЕНИМА, ИЛИ У СВИМА ИЛИ У НЕКИМЪ САМО
ЛИЦАМА.

СПРЕЗАНЪ.

Présent de l'indicatif. Je vais, tu vas, il va; — nous allons, vous allez, ils vont. — Futur. J'irai, tu iras, и т. д. — Conditionnel. J'irais, tu irais, и т. д. — Impératif. Va, allez, allez. — Présent du subjonctif. Que j'aie, que tu aies, qu'il aie, que nous ayions, que vous ayez, qu'ils aient.

Futur. J'enverrai, tu enverras и т. д. — Condit. J'enverrais, tu enverrais и т. д.

СПРЕЗАНЪ.

Présent de l'indic. J'acquiers, tu acquiers, il acquiert, nous acquérons, vous acquérez, ils acquièrent. — Futur. J'acquerrai, tu acquerras, и т. д. — Condit. J'acquerrais, tu acquerrais и т. д. — Prés. du subj. Que j'acquière, que tu acquières, qu'il acquière, que nous acquérions, que vous acquériez, qu'ils acquièrent.

Futur. Je courrai, tu courras, и т. д. — Condit. Je courrais, tu courrais, и т. д.

Fut. Je cueillerai, tu cueilleras, и т. д. — Condit. Je cueillerais, и т. д.

Futur. Je mourrai, tu mourras и т. д. — Condit. Je mourrais, tu mourrais и т. д. — Prés. du subj. Que je meure, que tu meures, qu'il meure, que nous mourions, que vous mouriez, qu'ils meurent.

Prés. de l'indicatif. Je tiens, tu tiens, il tient, nous tenons, vous tenez, ils tiennent. — Futur. Je tiendrai, tu tiendras и т. д. — Condit. Je tiendrais, tu tiendrais и т. д. — Prés. du subj. Que je tiens, que tu tiennes, qu'il tiens, que nous tenions, que vous teniez, qu'ils tiennent.

Futur. Je tressaillerai и т. д. — Condit. Je tressaillerais и т. д.

Prés. de l'indic. Je viens, tu viens, il vient, nous venons, vous venez, ils viennent. — Futur. Je viendrai, tu viendras, и т. д. — Condit. Je viendrais, tu viendrais и т. д. — Prés. du subj. Que je vienne, que tu viennes, qu'il vienne, que nous venions, que vous veniez, qu'ils viennent.

TEMPS PRIMITIFS. (ВРЕМЕНА КОРЕННА).

Présent de l'infinitif.	Participe présent.	Participe passé.	Présent de l'indicatif.	Passé défini.
ТРЕЊЕ				
Choir, спасти.		Déchu	Je déchois.	Je dechus.
Déchoir, допасти.				
Echoir, припасти.	Echéant.	Echu.	J'échois.	J'échus.
Falloir, требати.		Fallu.	Il faut.	Il fallut.
Mouvoir, побудити.	Mouvant.	Mu.	Je meus.	Je mus.
Pleuvoir, пада киша.	Pleuvant.	Plu.	Il pleut.	Il plut.
Pourvoir, снабдѣти.	Pourvoyant	Pourvu.	Je pourvois	Je pourvus
Pouvoir, моћи.	Pouvant.	Pu.	Je peux, puis.	Je pus.
Savoir, знати.	Sachant.	Su.	Je sais.	Je sus.
S'asseoir, сести.	S'asseyant.	Assis.	Je m'as- sieds.	Je m'assis.
Valoir, вредити.	Valant.	Valu.	Je vaux.	Je valus.
Prévaloir, важнии бы- ти.	Prévalant.	Prévalu	Je prévaux	Je préva- lus.
Voir, видити.	Voyant.	Vu.	Je vois.	Je vis.
Vouloir, хтети.	Voulant.	Voulu.	Je veux.	Je voulus.

TEMPS DÉRIVÉS. (ВРЕМЕНА ПРОИЗВОДНА),
КОЯ СЕ СПРЕЖУ НЕПРАВИЛНО У КОРЕННЫМ' ВРЕМЕ-
НИМА, ИЛИ У СВИМА, ИЛИ У НЕКИМ' САМО ЛИЦАМА.

СПРЕЗАНЪ.

Futur. Je décherrai, tu décherras и т. д. — Condit. Je décherrais, tu décherrais и т. д.

Fut. J'écherrai, tu écherras, и т. д. — Cond. J'écherrais, tu écherrais, и т. д.

Fut. Il faudra. — Cond. Il faudrait, — Présent du subjonc. Qu'il faille. (Премда да нема прич. настоѣх. вр.)

{ Prés. de l'indicatif. Je meus, tu meus, il meut, — nous mouvons, vous mouvez, ils meuvent. — Prés. du sub. Que je meuve, que tu meuve, qu'il meuves, que nous mouvions, que vous mouviez, qu'ils meuvent.

Fut. Je pourrai, tu pourras, и т. д. — Cond. Je pourrais, tu pourrais, и т. д. — Prés. du subj. Que puisse и т. д.

{ Prés. de l'indic. Je sais, tu sais, il sait; — nous savons, vous savez, ils savent. — Imparfait de l'indic. Je savais, tu savais, и т. д. — Fut. Je saurai, tu sauras, и т. д. Condit. Je saurais, и т. д. — Impératif. Sache, sachons, sachez.

{ Prés. de l'indic. Je m'assieds, и т. д. nous nous asseyons, vous vous asseyez, ils s'asseient. — Fut. Je m'assiérai или asseierai, и т. д. — Condit. Je m'assiérais, или asseierais, и т. д.

{ Prés. de l'indic. Je vaux, tu vaux, il vaut; — nous valons, vous valez, il valent. — Fut. Je vaudrai, и т. д. — Condit. Je vaudrais, и т. д. — Impératif нема. — Prés. du subj. Que je vaille, и т. д.; que nous valions, que vous valiez, qu'ils valient.

Свуда као и valoir, осимъ што у Prés. du subj. има по правилу.

Fut. Je verrai, и т. д. — Condit. Je verrais, и т. д.

{ Prés. de l'indicatif. Je veux, tu veux, il veut; — nous voulons, vous voulez, ils veulent. — Fut. Je voudrai, и т. д. — Cond. Je voudrais, и т. д. Impératif нема. Prés. du subj. Que je veuille, и т. д. — que nous voulions, que vous vouliez, qu'ils veuillent.

(TEMPS PRIMITIFS. (ВРЕМЕНА КОРЕННА).)

Présent de l'infinitif.	Participe présent.	Participe passé.	Présent de l'indicatif.	Passé défini.
ЧЕТВРТО				
Battre, тyћи.	Battant	Battu.	Je bats.	Je battis.
Boire, пити.	Buvant.	Bu.	Je bois.	Je bus.
Absoudre, рѣшити.	Absolvant.	Absous, — oute. (жен.)	J'absous.	
Résoudre, разрѣшити.	Résolvant.	Résous, re- solu.	Je Résous.	Je résolu.
Braire, рикати.			Il brait.	
Bruir, лармати.	Bruyant.			
Circoncire, обрезава- ти.	Circonci- sant.	Circoncis.	Je circon- cis.	Je circon- cis.
Clore, затворити.		Clos.	Je clos.	
Conclure, заключити.	Concluant.	Conclu.	Je conclus.	Je conclus.
Confire, пржити (во- ће у шећеру).	Confisant.	Confit.	Je confis.	Je confis.
Coudre, шити.	Cousant.	Cousu.	Je couds.	Je cousis.
Croire, веровати.	Croyant.	Cru.	Je crois.	Je crus.
Dire, казивати.	Disant.	Dit.	Je dis.	Je dis.
Maudire, проклинјати.	Maudissant	Maudit.	Je maudis.	Je maudis.
Croître, расти.	Croissant.	Crû.	Je crois.	Je crûs.
Éclorre, разветати.		Éclos.	Il éclot.	
Écrire, писати.	Écrivant.	Écrit.	J'écris.	J'écrivis.
Exclure, искључити.	Excluant.	Exclu.	J'exclus.	J'exclus.
Faire, чинити.	Faisant.	Fait.	Je fais.	Je fis.
Joindre, сојужавати.	Joignant.	Joint.	Je joins.	Je joignis.
Lire, читати.	Lisant.	Lu.	Je lis.	Je lus.
Luire, блистати.	Luisant.	Lui.	Je luis.	
Mettre, метати.	Mettant.	Mis.	Je mets.	Je mis.
Moudre, млети.	Moulant.	Moulu.	Je mouds.	Je moulus.
Naître, родити се.	Naissant.	Né.	Je nais.	Je naquis.
Nuire, шkodити.	Nuisant.	Nui.	Je nuis.	Je nuisis.
Répondre, одговарати.	Répondant.	Répondu.	Je réponds	Je repon- dis.
Rire, смејти (се).	Riant.	Ri.	Je ris.	Je ris.
Rompre, прекинути.	Rompant.	Rompu.	Je romps.	Je rompis
Prendre, узимати.	Prenant.	Pris.	Je prends.	Je pris.
Suffire, задовољити се	Suffisant.	Suffi.	Je suffis.	Je suffis.
Suivre, слѣдовати.	Suivant.	Suivi.	Je suis.	Je suivis.
Traire, музети.	Trayant.	Trait.	Je trais.	
Vaincre, побѣђивати.	Vainquant.	Vaincu.	Je vains.	Je vainquis.
Vivre, живити.	Vivant.	Vécu.	Je vis.	Je vécu.

TEMPS DÉRIVÉS. (ВРЕМЕНА ПРОИЗВОДНА,)

КОЯ СЕ СПРЕЖУ НЕПРАВИЛНО У КОРЕННЫМ' ВРЕМЕНАМА, ИЛИ У СВИМА, ИЛИ У НЕКИМ' САМО ЛИЦАМА.

СПРЕЖАНЪ.

{ Prés. de l'indic. Je bois, tu bois, il boit; — nous buvons, vous buvez, ils boivent. — Prés. du subj. Que je boive, que tu boives, qu'il boive, que nous buvions, que vous buviez, qu'ils boivent.

Bruire неупотреблява се осимъ у infinitif, и у трећим' лицама de l'imparfait.

{ Prés. de l'ind. Je dis, tu dis, il dit; — nous disons, vous dites, ils disent. — Dédire, одказати; contredire, противоречити; médire, оговарати; prédire, предсказати; имаю: dédisez, contredisez, médisez, prédisez. — У остальм' временна и лицама спрежу се као dire.

{ Prés. de l'indic. Je fais, tu fais, il fait; — nous faisons, vous faites, ils font. — Fut. Je ferai, tu feras, и д. т. — Cond. Je ferais, tu ferais, и т. д. — Contrefaire, противодѣйствовати; défaire, разтворити; refaire, поправити; surfaire, преценити; satisfaire, задовољити се; спрежу се тако исто.

{ Prés. de l'ind. Je prends, tu prends, il prend; — nous prenons, vous prenez, ils prennent. — Prés. du subj. Que je prenne, que tu prennes, qu'il prenne, que nous prenions, que vous preniez, qu'ils prennent.

Prés. de l'ind. Je vains, tu vains, il vaine; — nous vainquons, vous vainquez, ils vainquent.

П Р И М Ъ Ч А Н І Ї
СВРХУ ОРТОГРАФІЇ ГЛАГОЛА ЧЕТИРИ СПРЕЗАНЯ.

(Observations sur l'orthographe des quatre conjugaisons).

Три лица единственог' у свима временима глагола, свршую се на s, s, t; н. п. j'écris, je vis, tu reçois, tu donnais, il parlait, il finirait.

И З Я Т І Я.

1. На e, es, e, окончаваю се три лица единственог' у настоѣћемъ изявительног' кадъ се глаголи на er, ueillir, frir и ouvrir свршую; н. п. j'aime, tu cueilles, il offre, il ouvre. — У настоѣћем' и полу-прошавшем' сослагателног' свию глагола; као: que je rende, que tu donnes, qu'il fasse. Изузимаю се одъ овог' être и avoir. — Que je sois, que tu sois, qu'il soit. А глаголь avoir: qu'il ait.

2. Сва три лица единственог' у прошавшем' свршеном' првог' спрезаня, и будућем' свию спрезаня, свршую се на ai, as, a; као: j'aimai, tu aimas, il aimas; je finirai, tu finiras, il finira.

3. Глаголи pouvoir, vouloir, valoir и други одъ ови произведени у првом' и другом' лицу единственог' у настоѣћем' изявительног' меняю s на x; н. п. je reux, je veux, tu reux, tu veux.

Прво лице множественног' свию глагола узима s; н. п. nous aimons, nous finissons, nous vendons и т. д.

Друго лице множественног' свию глагола има z; н. п. vous donnez, vous rendez и т. д. но изузима се, кадъ последній слогъ есть безгласанъ; ерѣ онда z, заменяе s; н. п. vous dites, vous faites.

Треће лице млож. свио глагола прима ent; као: ils pensent, ils écrivaient и т. д. Но изятіе е у будућемъ: ils parleront, ils recevront; и у настоѣћемъ изявит. неки глагола неправилны, кои имаю ont као: ils ont, ils sont, ils font, ils vont и т. д.

Прво и друго лице млож. у прош. сврш. узимаю accent circonflexe (^) надъ самогласнымъ, кое предходи послѣднѣмъ слогу; н. п. nous eûmes, nous chantâmes, vous reçûtes, vous prîtes.

Скоропр. сослагат. има ss свуда; н. п. que je parlasse, que tu tinsses, que nous pussions и т. д. — Изузима се треће лице единст. кое се свршуе на t, и узима асс. circonf. на послѣднѣмъ слогу; н. п. qu'il doutât, qu'il vînt, и т. д.

Друго лице единственог' у повелителном', изузимаюћи четири неправилна глагола aller (ићи), avoir (имати), être (быти), savoir (знати), свагда е подобно првом' лицу настоѣћег' изявителногъ; н. п. donne (je donne), finis (je finis), reçois (je reçois). Тако дакле валя казати travaille (ради), cueille (купи), а не travaille; cueilles, кое само онда може поднети, кадъ се глаголь на безгласно е свршуе, и кадъ му у, или мѣстоименіе еп послѣдуе; н. п. travaille-у, cueilles-en. Пише се такође и vas-у, vas-en chercher, и безъ s: va chez lui, va chercher ton frère; у комъ случаю иза ва нити у, нити мѣст. еп послѣдуе.

Будуће и условно немаю е предъ gai, gas, га и т. д. и предъ gais, gais, gait и т. д. осимъ у глаголима првог' спрезаня; као: je prierai, tu prieras, il étudiera; — je prierais, tu prierais, il étudierait. Изузима се cueillir и одъ нѣга произведени. Тако не може се писати: je venderai, tu répondras, но je vendrai, tu répondras, будући да ови глаголи нису првог' спрезаня.

ГЛАГОЛИ СТРАДАТЕЛНЫ.

(des verbes passifs.)

За све глаголе страдателне важи само едно спрезанѣ; ово пакъ состои се изъ сложенія спомогателног' глагола être у свима нѣговимъ временима и причастія прош. вр. одъ глагола дѣйстви- телног', кога оѣмо као глаголь страд. спрезати.

Indicatif.

Présent.

Je suis tu es il ou elle est	}	aimé, или aimée (у женском' роду).	Я самъ ты си онъ е	}	люблѣнь - на.
Nous sommes vous êtes ils ou elles sont	}	aimés, aimées.	Мы смо вы сте они су	}	люблѣни - не.

Imparfait.

J'étais tu étais il était	}	aimé, aimée.	Я быя ты быяше онъ быяше	}	люблѣнь - на.
Nous étions vous étiez ils étaient	}	aimés, aimées.	Мы быясмо вы быясте они быяу	}	люблѣни - не.

Passé défini.

Je fus tu fus il fut	}	aimé, aimée.	Я бы ты бы онъ бы	}	люблѣнь - на.
Nous fûmes vous fûtes ils furent.	}	aimés, aimées.	Мы бысмо вы бысте они быше	}	люблѣни - не.

Passé indéfini.

J'ai été	} aimé, aimée.	Я самъ быо - ла	} люблѣнъ - на.
tu as été		ты си быо - ла	
il a été		онъ в быо - ла	
Nous avons été	} aimés, aimées.	Мы смо были - е	} люблѣни - не.
vous avez été		вы сте были - е	
ils ont été		они су были - е	

Passé antérieur.

J'eus été	} aimé - e.	быя' быо - ла	} люблѣнъ - на.
tu eus été		быяше быо - ла	
il eut été		быяше быо - ла	
Nous eûmes été	} aimés - ées.	быясмо были - ле	} люблѣни - не.
vous eûtes été		быясте были - ле	
ils eurent été		быя'у были - ле	

Plus-que-parfait.

J'avais été	} aimé - e.	Я самъ веѣъ быо - ла	} люблѣнъ - на.
tu avais été		ты си веѣъ быо - ла	
il avait été		онъ в веѣъ быо - ла	
Nous avions été	} aimés - ées.	Мы смо веѣъ были - ле	} люблѣни - не.
vous aviez été		вы сте веѣъ были - ле	
ils avaient été		они су веѣъ были - ле	

F u t u r.

Je serai	} aimé - e.	Быѣу	} люблѣнъ - на.
tu seras		быѣешъ	
il sera		быѣе	
Nous serons	} aimés - ées.	Быѣемо	} люблѣни - не.
vous serez		быѣете	
ils seront		быѣеду	

Futur antérieur.

J'aurai été	} aimé - e.	(кадъ) Будемъ	} люблѣнь - на.
tu auras été		будешь	
il aura été		буде	
Nous aurons été	} aimés - ées.	Будемо	} люблѣни - не.
vous aurez été		будете	
ils auront été		буду	

Conditionnel.

Présent.

Je serais	} aimé - e.	Я бы было - ла	} люблѣнь - на.
tu serais		ты бы было - ла	
il serait		онъ бы было - ла	
Nous serions	} aimés ées.	Мы бы были - ле	} люблѣни - не.
vous seriez		вы бы были - ле	
ils seraient		они бы были - ле	

Passé.

J'aurais été	} aimé - e.	Я бы веѣъ было - ла	} люблѣнь - на.
tu aurais été		ты бы веѣъ было - ла	
il aurait été		онъ бы веѣъ было - ла	
Nous aurions été	} aimés - ées.	Мы бы веѣъ были - ле	} люблѣни - не.
vous auriez été		вы бы веѣъ были - ле	
ils auraient été		они бы веѣъ были - ле	

Место j'aurais може и стаяти j'eusse été, и т. д.

Impératif.

Sois	} aimé - e.	Буди	} люблѣнь - на.
qu'il soit		да буде	
Soyons	} aimés - ées.	Будимо	} люблѣни - не.
soyez		будите	
qu'ils soient		да буду	

Infinitif.

Présent. Être aimé-e. Быти люблѣнь-на.

Passé. Avoir été aimé-e. Быо-ла быти люблѣнь-на.

Participle.

Présent. Étant aimé-e. Бываюћий-ѣа люблѣнь-на.

Passé. Ayant été aimé-e. Быо-ла, бывшій-ша люблѣнь-на.

ГЛАГОЛИ СРЕДНЬИ,

(des verbes neutres.)

Времена проста глагола' средньи' єсу у све-
му сообразна образцыма четири спрезаня, коя су
напредъ изложена.

Неки одъ ньи' у своим' сложеным' временима
узимаю avoir а неки être. Тако régner и bon-
dir спрежу се просто као: aimer и као finir.

Indicatif.

Présent.

Je pars, одлазимъ,

tu pars, одлазишъ,

il ou elle part, одлази.

|| Nous partons, одлазимо,

|| vous partez, одлазите,

|| ils ou elles partent, одлазе.

Imparfait.

Je partais, одлажâ,

tu partais, одлазаше,

il partait, одлазаше.

|| Nous partions, одлажасмо,

|| vous partiez, одлажасте,

|| ils partaient, одлажау.

Passé défini.

Je partis, отидо, одлази,		Nous partimes, отидосмо, одлазисмо,
tu partis, отиде, одлази,		vous partites, отидосте, од- лазисте,
il partit, отиде, одлази.		ils partirent, отидоше, од- лазише.

Passé indéfini.

Je suis	} parti, я самъ	} отишо,		Nous sommes	} partis, мы смо	} отишли, од-			
tu es			ти си				vous êtes	вы сте	лазили.
il est			онъ е				ils sont	они су	

Passé antérieur.

Je fus	} parti, быя	} отишо.		Nous fûmes	} partis, быясмо	} отишли.		
tu fus			быяше				vous fûtes	быясте
il fut			быяше				ils furent	быяу

Plus-que-parfait.

J'étais	} parti, я самъ	} было оти-		Nous étions	} partis, мы смо	} были о-			
tu étais			ты си				vous étiez	вы сте	тишли.
il était			онъ е				ils étaient	они су	были о-

Futur.

Je partirai, отићи њу		Nous partirons, отићи њемо,
tu partiras, отићи њешъ,		vous partirez, отићи њете,
il partira, отићи ње.		ils partiront, отићи ње.

Futur antérieur.

Js serai	} parti, (кадъ)	} будемъ		Nous serons	} partis, (кадъ)	} будемо		
tu seras			будешъ				vous serez	будете
il sera			буде				ils seront	буду

Conditionnel.

Présent.

Je partirais, я бы	} одлазіо.	Nous partirions, мы бы	} одлазили.
tu partirais, ты бы		vous partiriez, вы бы	
il partirait, онъ бы		ils partiraient, они бы	

Passé.

Je serais	} parti,	} я бы	} быо о-	}	} Nous serions	} partis,	} мы бы	}	} Nous serions	} мы бы	}	} Nous serions	} мы бы											
tu serais														} ты бы	} тиш'о.	}	} vous seriez	} вы бы	}	} vous seriez	} вы бы	}	} vous seriez	} вы бы
il serait																								

Каже се такође : je fusse, tu fusses, il fût parti, и т. д.

Impératif.

Pars, одлази.	}	Partons, одлазимо,
qu'il parte, да одлази.		partez, одлазите,
		qu'ils partent, да одлазе.

Subjonctif.

Que je parte, да одлазимъ,	}	Que nous partions, да одла-
que tu partes, да одлазишъ,		zимо.
qu'il parte, да одлази.		que vous partiez, да одлазите.
		qu'ils partent, да одлазе.

Imparfait.

Que je partisse, да быя о-	}	Que nous partissions, да бы-
que tu partisses, да быяше		ясмо отишли,
qu'il partit, да быяше оти-		que vous partissiez, да быя-
шо.		сте отишли,
		qu'ils partissent, да быя'у
		отишли.

Passé.

Que je sois	} parti,	да самъ	} ОТИШО.		Que nous soyons	} partis,	да смо	} ОТИШЛИ.
que tu sois		да си		que vous soyez	да сте			
qu'il soit		да є		qu'ils soient	да су			

Plus-que-parfait.

Que je fusse parti,	да самъ		Que nous fussions partis,	да
быо отишо,			смо были отишли,	
que tu fusses parti,	да си		que vous fussiez partis,	да
быо отишо,			сте были отишли,	
qu'il fût parti,	да є быо		qu'ils fussent partis,	да су
отишо.			были отишли.	

Infinitif.

Présent.

Passé.

Partir, одлазити.		Être parti - e, отићи.
-------------------	--	------------------------

Participe.

Présent.

Passé.

Partant, одлазећий.		Parti, partie, étant parti - e,
		отишо - ла, одлазіо - ла,
		отицавшій - ша.

ГЛАГОЛИ МЪСТОИМЕННИИ,

(des verbes pronominiaux.)

Глаголи мѣстоимени немаю за себе никаквог' особитогъ спрезаня.

У ньювым' простым' временима они се спрежу као и глаголи оног' спрезаня, коме они принадлеже.

У сложеным' пакъ временима ныювым' они се придржаваю спом. глагола être, и тако ужимаю за образацъ глаголь partir.

Мы ћемо овде навести спрезанъ мѣстоименог' глагола se conduire (владати се).

Indicatif.

Présent.

Je me conduis, владамъ се,	Nous nous conduisons, владамо се,
tu te conduis, владашь се,	vous vous conduisez, владате се,
il ou elle se conduit, влада се.	ils se conduisent, владаю се.

Imparfait.

Je me conduisais, я се влада́,	Nous nous conduisions, мы се вла́дасмо,
tu te conduisais, ты се вла́даше,	vous vous conduisiez, вы се вла́дасте,
il se conduisait, онъ се вла́даше.	ils se conduisaient, они се вла́дау.

Passé défini.

Je me conduisis, я се вла́да,	Nous nous conduisîmes, мы се вла́дасмо,
tu te conduisis, ты се вла́да,	vous vous conduisîtes, вы се вла́дасте,
il se conduisit, онъ се вла́да.	ils se conduisirent, они се вла́даше.

Passé indéfini.

Je me suis conduit - e, я самъ се владао - ла,	Nous nous sommes conduits - es, мы смо се владали - ле,
tu t'es conduit - e, ты си се владао - ла,	vous vous êtes conduits - es, вы сте се владали - ле,
il s'est conduit - e, онъ е се владао - ла.	ils se sont conduits - es, они су се владали - ле

Passé antérieur.

Je me fus conduit-e, быя се владао-ла.	Nous nous fûmes conduits-es, быясмо се владали-ле,
tu te fus conduit-e, быяше се владао-ла,	vous vous fûtes conduits-es, быясте се владали-ле,
il se fut conduit-e, быяше се владао-ла.	ils se furent conduits-es, быя'у се владали-ле.

Plus-que-parfait.

Je m'étais conduit-e, я самъ се быо владао-ла,	Nous nous étions conduits-es, мы смо се были владали-ле,
tu t'étais conduit-e, ты си се быо владао-ла,	vous vous étiez conduits-es, вы сте се были владали-ле,
il s'était conduit-e, онъ е се быо владао-ла.	ils s'étaient conduits-es, они су се были владали-ле.

Futur.

Je me conduirai, владаћу се,	Nous nous conduirons, вла- даћемо се,
tu te conduiras, владаћешъ се,	vous vous conduirez, влада- ћете се,
il se conduira, владаће се.	ils se conduiront, владаће- ду се.

Futur antérieur.

Je me serai conduit-e, кадъ будемъ се владао-ла,	Nous nous serons conduits-es, кадъ будемо се владали-ле,
tu te seras conduit-e, кадъ будешъ се владао-ла,	vous vous serez conduits-es, кадъ будете се владали-ле,
il se sera conduit-e, кадъ буде се владао-ла,	ils se seront conduits-es, кадъ буду се владали-ле.

Conditionnel.

Présent.

Je me conduirais, я бы се владао-ла,	Nous nous conduirions, мы бы се владали-ле,
tu te conduirais, ты бы се владао-ла,	vous vous conduiriez, вы бы се владали-ле,
il se conduirait, онъ бы се владао-ла.	ils se conduiraient, они бы се владали-ле.

Passé.

Je me serais conduit - e, я бы се было владао-ла,	Nous nous serions conduits-es, мы бы се были владали-ле,
tu te serais conduit - e, ты бы се было владао-ла,	vous vous seriez conduits-es, вы бы се были владали-ле,
il se serait conduit - e, онъ бы се было владао-ла.	ils se seraient conduits-es, они бы се были владали-ле.

Каже се такође и je me fusse conduit, и т. д.

Imprécatif.

Conduis - toi, владай се, qu'il se conduise, да се влада.	Conduisons - nous, владай- мо се, conduisez-vous, владайте се, qu'ils se conduisent, да се владаю.
--	--

Subjonctif.

Présent ou Futur.

Que je me conduise, да се владамъ,	Que nous nous conduisions, да се владамо,
que tu te conduises, да се владашъ,	que vous vous conduisiez, да се владате.
qu'il se conduise, да се влада.	qu'ils se conduisent, да се владаю.

Im parfait.

Que je me conduisisse, да се быя владао - ла,		Que nous nous conduisissions, да се быясмо владали-ле.
que tu te conduisisses, да се быяше владао - ла,		que vous vous conduisissiez, да се быясте владали-ле,
qu'il se conduisît, да се бы- яше владао - ла.		qu'ils se conduisissent, да се быяу владали - ле.

Passé.

Que je me sois conduit-e, да самъ се владао - ла,		Que nous nous soyons con- duits-es, да смо се владали-ле,
que tu te sois conduit-e, да си се владао - ла,		que vous vous soyez conduits- es, да сте се владали-ле,
qu'il se soit conduit-e, да е се владао - ла.		qu'ils se soient conduits-es, да су се владали - ле.

Plus-que-parfait.

Que je me fusse conduit-e, да самъ се быо владао - ла,		Que nous nous fussions con- duits-es, да смо се были владали-ле,
que tu te fusses conduit-e, да си се быо владао - ла,		que vous vous fussiez con- duits-es, да сте се были владали - ле,
qu'il se fût conduit-e, да е се быо владао - ла.		qu'ils se fussent conduits-es, да су се были владали-ле.

Infinitif.

Présent.

Se conduire, владати се.

Passé.

|| S'être conduit - e.

Participe.

Présent.

Se conduisant, владаючи се.

Passé.

|| Conduit, s'étant conduit-e,
владао се, владавший-а се.

Тако се спрежу: *s'écrier* (повикати), *s'apitoy* (сажалити се), *se repentir* (каяти се), *s'abstenir* (уздржати се), *s'enorgueillir* (понети се), *s'enquérir* (извѣстити се), *s'entr'ouvrir* (отворити се (изъ нутра)), *s'évanouir* (обнесвестити се), *se plaindre* (жалити се), *se repaître* (наести се), *se résoudre* (рѣшити се), *se réjouir* (веселити се чимъ) и т. д.

ГЛАГОЛИ ЕДНОЛИЧНИ.

(des verbes impersonnels).

Глаголи еднолични спрежу се по њима припадајућем' спрезаню: тако *il résulte* спреже се као *aimer*, а *il convient* као *finir*.

СПРЕЗАНЬ ГЛАГОЛА ЕДНОЛ. *falloir*, (ТРЕБАТИ, ВАЛЯТИ.)

Indicatif.

Présent.

Il faut, треба, валя.

Imparfait.

Il fallait, требаше, валяше.

Passé défini.

Il fallut, валяде.

Passé indéfini.

Il a fallu, требало є, валяло є.

Passé antérieur.

Il eut fallu, быяше требало.

Plus-que-parfait.

Il avait fallu, было є треба-ло, валяло.

Futur.

Il faudra, требаће, валяће.

Futur antérieur.

Il aura fallu, (кадъ) буде требало, валяло.

Conditionnel.

Présent.

Il faudrait, требало бы, валяло бы.

P a s s é.	I m p a r f a i t.
Il aurait fallu, было бы требо- вало, валяло.	Qu'il faillût, да требаше, ва- ляше.
S u b j o n c t i f.	P a s s é.
P r é s e n t o u F u t u r.	
Qu'il faille, да треба, да валя.	Qu'il ait fallu, да е требо- вало, валяло.

Г Л А В А Ш Е С Т А.

(СНАРІТРЕ SIXIÈME).

О ПРИЧАСТІЮ. (DU PARTICIPE).

Причастіе е речь, коя се придржава свойственности и глагола и прилагателны имена: глагола по томе, што има нѣгово значенѣ и управленіе (régime); као: homme aimant Dieu (човекъ любеѣій Бога); прилагателног' пакъ по томе, што означава свойство речи, на кою се односи; као: un homme aimant (човекъ любеѣій).

Причастія има два вида: причастіе садашнѣ (présent) и прич. прошло (passé).

Прич. садашнѣ придае речи, коіой свойство означава, понятіе каквог' дѣйствія; оно се свршуе на ant, и нигда се неменя; као: une femme lisant (жена читаюћа), des hommes lisant (люди читаюћи).

Садашнѣмъ названо е зато, што означава свагда време садашнѣ; н. п. sachant que vous êtes mon ami, je vous prie etc. (знаюћій да сте мой пріятель, я васъ молимъ и т. д.).

Причастіє прошло придає се речи, коіой свойство означава понятія дѣйствія каквог', коє се на исту речь односи; оно има различна оконченія; као: *une lettre lue* (писмо читано); *des lettres lues* (писма читана); *des enfants chéris* (драга деца); *des femmes estimées* (почитаєме жене).

Прошло назива се зато, што, свезуюћи се са спомагат. глаголомъ *avoir*, изражава свагда време прошавше; н. п. *j'ai aimé, j'avais aimé, j'aurais aimé, que j'eusse aimé*, и т. д.

Г Л А В А С Е Д М А.

(СНАРІТРЕ СЕРТІЕМЕ.)

Р Ъ Ч И Н Е С К Л А Н Я Ё М Е.

О НАРЪЧІЮ. (DE L'ADVERBE).

Нарѣчіє єсть речь нескланяєма, коя означава свойство или каквогъ глагола, или прилагателногъ, или опетъ другогъ каквогъ нарѣчія; као н. п. *il parle éloquemment* (онъ говори краснорѣчиво), *il est très-éloquent* (онъ є врло краснорѣчивъ); *il parle bien éloquemment* (онъ говори врло краснорѣчиво). Нѣгово име нарѣчіє долази одъ тудъ, што понайвыше глаголу слѣдує.

Нарѣчіє нема нигда управленія (*de régime*), єрь оно заключава свой *régime* у себи самомъ. Овде треба изузети нека нарѣчія, коя садржаваю *régime* прилагателногъ, изъ когъ су направлѣна; као: *conformément à la loi*, (сообразно закону); *antérieurement au déluge* (пріє потопа.)

Нека прилагателна употребляваю се кадшто као нарѣчія, сирѣчь онда кадъ модифіціраю глаголъ; као у: *frapper ferme* (здроаво лупати), *parler haut* (ясно говорити), *sortir soudain* (изићи одма); т. в. *fermement, hautement*, и т. д.

СПИСАКЪ НАЙУПОТРЕБИТЕЛНИИ НАРѢЧІЯ.

Autrefois (некій путь), *jadis* (негда), *aujourd'hui* (данасъ), *demain* (сутра), *bientôt* (скоро), *souvent* (често), *désormais* (одъ садъ), *jamais* (никадъ), *toujours* (свагда), *auparavant* (предъ), *alors* (онда), *aussi* (тако), *autant* (толико), *si* (тако), *tant* (только), *plus* (выше), *mieux* (болѣ), *moins* (манѣ), *très* (врло), *fort* (сасма), *dessus* (одозго), *dessous* (исподъ), *dedans* (унутра), *dehors* (наполѣ), *pourtant* (опетъ, при свемъ томъ), *où* (гди), *у, là* (тамо) *méchamment* (злобно),

Примѣчаніе. Нарѣчіе *у* нетреба узети за лично мѣстоименіе, ерѣ оно као таково значи *là* (тамо); као: *j'y vais* (я тамо идемъ), *j'y suis* (я самъ тамо), и т. д. као лично мѣстоим. пакъ значи *à lui* (нѣму), *à elle* (нѣой), *à cela* (томе); *j'y pense* (я му мыслимъ), *j'y travaille* (я іой радимъ).

Збырѣ речій, кое служе за свойство означенія глагола, прилагателногъ или другогъ нарѣчія, зове се говоръ нарѣчный (*locution adverbiale*); такве су: *long-temps* (дуго), *sans cesse* (непрестано), *à dessein* (съ намереніемъ), *en général* (вообще), *en arrière* (острагъ), *au hasard* (на случай), *de nouveau* (изъ нова), и т. д.

Г Л А В А О С М А.

(CHAPITRE HUITIÈME).

О ПРЕДЛОГѢ. (DE LA PRÉPOSITION).

Предлогъ въ речѣ нескланяема, коя изражава отношенія взаимна речій. Тако међу овымъ речма *je vais* (я идемъ) и *l'eau* (вода) могу многочисленна отношенія быти, као н. п. отношеніе спѣшенія (*tendance*): *je vais vers l'eau* (я идемъ къ води); — поврхности (*supériorité*): *je vais sur l'eau* (я идемъ по води); — противоборства (*d'opposition*): *je vais contre l'eau* (я идемъ узъ воду) и т. д. *vers, sur, contre* изражаваю ова отношенія, и єсу предлози.

Предлози по себи немаю смыс'о подпуный; речъ коя нѣино значенъ допуњава, єсть *régime* предлога; тако у: *aller à Rome* (ићи у Римъ), *parler de ses amis* (говорити о своимъ пріятељима), *travailler pour eux* (радити за нѣи). Ове речи: *Rome, ses amis, eux*, єсу режіми предлога *à, de, pour*. Предлози съ режімомъ образу режімъ неуправный (*régime indirect*).

НАЙУПОТРЕБИТЕЛНИИ ПРЕДЛОЗИ.

À (къ), *après* (после, потомъ), *attendu* (будући, почемъ, єрбо), *avant* (пре, пређе), *avec* (съ, са), *chez* (кодъ, къ), *contre* (провиву), *dans* (у), *de* (одъ), *depuis* (одкадъ), *derrière* (за, иза), *dès* (одъ, тадъ), *devant* (испредъ), *durant* (докъ), *en* (у), *entre* (између), *envers* (око-ло), *hormis* (кромъ), *hors* (осимъ), *malgré* (неотице), *moyennant* (средствомъ), *nonobstant* (несматраюћи), *outré* (осимъ), *par* (чрезъ),

parmi (између), pendant (у време), pour (за), sans (безъ), sauf (изузимаюћи), selon (по, сходно), sous (подъ), suivant (слѣдуюћи), sur (сврху), touchant (касателно), vers (къ), vis-à-vis (спроћу).

Примѣчаніе. Не треба предлогъ en пременути са мѣстоим. личнымъ en; еръ оно као предлогъ има свагда режімъ; као: en France (у Фрнацузской), en ami (у пріятелству), en vous (у вама) и т. д.

Збырь речій, коя служе за предлоге, зове се говоръ предложный (locution prépositive); такове су: à l'égard de (ради, што се тиче), en faveur de (на ползу), à la reserve de (са условіемъ), quant à (ово, одъ части), jusqu'à (до), и т. д.

Г Л А В А Д Е В Е Т А.

(CHAPITRE NEUVIÈME).

(О СОЮЗУ. DE LA CONJONCTION).

Союзъ в речь нескланяема, коя служи къ союженію едногъ, са другимъ членомъ израженія. Кадъ кажемо н. п. travaillons — nous voulons acquérir des talents — le temps s'enfuit — persuadons-nous bien — il ne revient plus, (дѣлаймо, ако смо ради приобрести таленте, еръ време бежи, а увѣравамо се добро, да се неповраћа выше). Овде су петъ членова израженія, кои немаю међу собою, тако рећи, никаквогъ отношенія, и кои сочиняваю као петъ израженія, независимы' едно одъ другогъ. Да бы ии зоюзили међусобно, и составили ии у едно израженіе, довольно в употребити нѣке речи, као si, car, et, que. и т. д.

СПИСАКЪ НАЙУПОТРЕБЛЕНІИ СОЮЗА'.

Ainsi (такo), car (ербо), cependant (и пакъ), comme (као), donc (дакле), enfin (наипосле), et (и),

lorsque (кадъ), mais (но, али), néanmoins (ништаманъ), ni (нити), or (дакле), ou (или), pourtant (међу тимъ), quand (кадъ), que (осимъ), si (да ли), sinon (ниел'), soit (ма было), toutefois (свакій путъ).

Збырь речій, кое свезую членове израженія зове се говоръ союзный (locution conjonctive); такове су: au reste (у осталомъ), au surplus (по већой части), par conséquent (по слѣдствомъ), ainsi que (тако као), tandis que (онда), à moins que (башъ, готово). и т. д.

Г Л А В А Д Е С Е Т А.

(CHAPITRE DIXIÈME).

О МЕЖДОМЕТІЮ. (DE L'INTERJECTION).

Междометіе в речъ нескланяема, коя служи за израженіе велики' и дубоки впечатлѣнія душе.

Основна междометія есу:

Ha! означава зачућеніе.

Ah! aie! hélas! (ахъ! яо! леле!) означ. тугу.

Oh! ah! означава удивлѣнѣ.

Ei! означава негодованѣ.

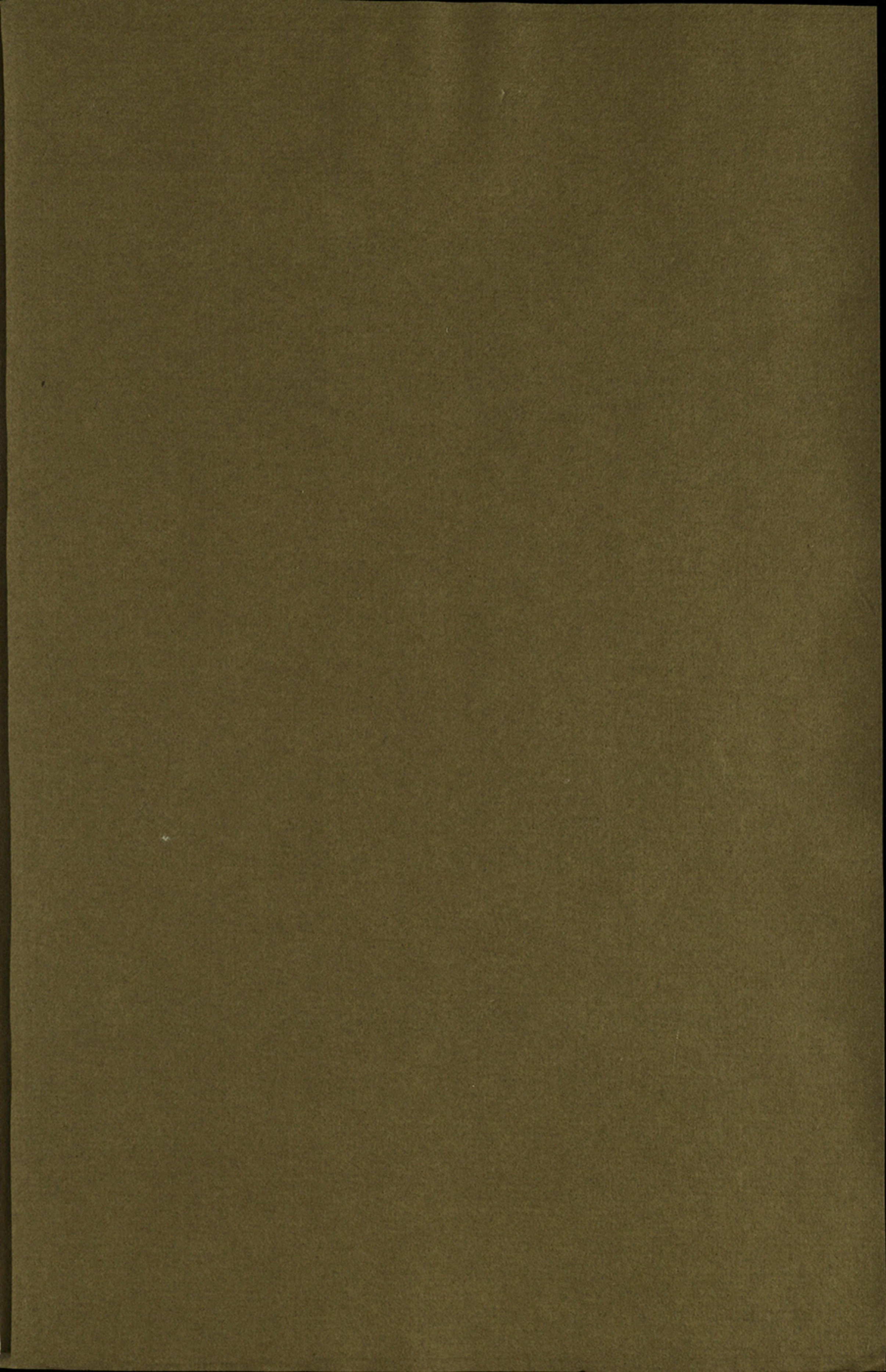
Raix! chut! (миръ! доле!) налаже ћутанѣ.

Hola! (ей!) позива.

Ne bién! (добро!) вопрошава.

П О П Р А В К Е.

Страна	5. редъ	6. одоздо	читай	agrément	место	aménité
„	6. „	7. одозго	„	7.	„	6.
„	11. „	9. „	„	l'Italie	„	l'Iatie.
„	14. „	8. „	„	Génitif	„	Génetif.
„	59. „	2. „	„	любляше	„	дюбляше.
„	59. „	3. одоздо	„	danser	„	dancer.

БИБЛИОТЕКА МАТИЦЕ СРПСКЕ

Р 196р III 350к. 1